

Katedra: Geografie
Studijní program: Aplikovaná geografie
Studijní obor: Aplikovaná geografie

Srovnávací analýza vývoje turisticko-rekreační funkce a
turisticko-rekreačního zatížení území vybraných CHKO a NP v ČR

Comparative analysis of the development of the tourist-recreational function and
tourist-recreational load of the area of chosen protected landscape areas and national parks in
the Czech Republic

Bakalářská práce: 12-FP-KGE-018

Autor:

Lukáš MICHETSCHLÄGER

Podpis:

.....

Vedoucí práce: doc. RNDr. Alois Hynek, CSc.

Konzultant: doc. RNDr. Jiří Vystoupil, CSc

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
76	0	5	16	53	0

V Liberci dne: 20. 04. 2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lukáš Michetschläger**
Osobní číslo: **P09000174**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Aplikovaná geografie**
Název tématu: **Srovnávací analýza vývoje turisticko-rekreační funkce
a turisticko-rekreačního zatížení území vybraných CHKO
a NP v ČR**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

cíle práce:

1. Teoreticko-metodická východiska práce - klíčová slova: cestovní ruch, primární sekundární a terciární potenciál cestovního ruchu, nebo lokalizační, selektivní a realizační předpoklady cestovního ruchu, cestovní ruch a chráněná území, typy cestovního ruchu, funkční typologie středisek cestovního ruchu, regionalizace cestovního ruchu
2. Význam NP a CHKO pro cestovní ruch v ČR
3. Vývoj a postavení cestovního ruchu v CHKO Jizerské hory
3. Srovnávací analýza vývoje cestovního ruchu ve vybraných NP a CHKO (Jizerské hory, Krkonoše)
4. Srovnávací analýza turisticko-rekreační funkce a turisticko-rekreačního zatížení území NP a CHKO v ČR
5. Závěry a doporučení

metodika práce: rešerše odborné literatury, sběr a interpretace potřebných dat, zejména o ubytovacích kapacitách cestovního ruchu a druhého bydlení, srovnávací analýza vybraných chráněných území, práce v GIS

Rozsah grafických prací:

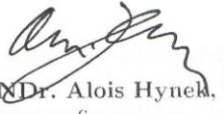
Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

1. VYSTOUPIL, J., HOLEŠINSKÁ, A., KUNC, J., ŠAUER, M. (2007a): Metody pro tvorbu strategických a programových dokumentů cestovního ruchu. Brno: ESF MU. 113 s. + přílohy.
2. VYSTOUPIL, J., HOLEŠINSKÁ, A., KUNC, J., ŠAUER, M. (2007b): Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR. Brno: ESF MU. 98 s. + 8 mapových listů.
3. VYSTOUPIL, J. a kol. (2006): Atlas cestovního ruchu České republiky. Praha, Brno: MMR 2006. 157 s.
4. Bína J. a kol.: Možnosti a metody rajonizace cestovního ruchu ve zvláště chráněných územích. Výkumná studie, MMR 2001
5. BÍNA J. (2002): Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky. Urbanismus a územní rozvoj, ročník V, č. 1/2002, Praha, s. 2-11.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. RNDr. Alois Hynek, CSc.
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce:

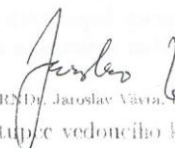
27. června 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

27. dubna 2012

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

RNDr. Jaroslav Vávra, CSc.
zástupce vedoucího katedry

V Liberci dne 30. března 2011

Čestné prohlášení

Název práce: Srovnávací analýza vývoje turisticko-rekreační funkce a turisticko-rekreačního zatížení území vybraných CHKO a NP v ČR

Jméno a příjmení autora: Lukáš Michetschläger

Osobní číslo: P09000174

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 18. 04. 2012

Lukáš Michetschläger

Na tomto místě bych velice rád poděkoval doc. RNDr. Aloisi Hynkovi, CSc. za odborné vedení, za konzultace a také za vstřícnost a ochotu, se kterou zodpovídal mé dotazy. Dále děkuji doc. RNDr. Jiřímu Vystoupilovi, CSc. za jeho pomoc, cenné rady a odborné připomínky, které mi pomohly při práci na této bakalářské práci.

Děkuji také Ing. arch. Janě Mejzrové za pomoc, konzultace, odborné rady a připomínky, které mi pomohly v průběhu zpracování bakalářské práce.

Poděkování patří také mé rodině za podporu v průběhu zpracování bakalářské práce a po celou dobu bakalářského studia.

Anotace

Řešená odborná bakalářská práce se zabývá srovnávací analýzou turisticko-rekreační funkce a turisticko-rekreačního zatížení v Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory a Krkonošském národním parku. První část práce se zabývá srovnáním vybraných území z hlediska předpokladů rozvoje cestovního ruchu, dále představením jednotlivých forem a druhů cestovního ruchu vztažených na vybraná území. Dále je představena základní přírodní charakteristika obou území. Druhá část práce se věnuje SWOT analýze vybraných území. Třetí a velmi důležitá kapitola se zabývá samotnou turisticko-rekreační funkcí, turisticko-rekreačním zatížením a představením informací o hromadných ubytovacích zařízeních v územích. Poslední řešená část práce se věnuje shrnutí zjištěných poznatků.

Klíčová slova: cestovní ruch, forma cestovního ruchu, chráněné území, Jizerské hory, Krkonošský národní park, lokalizační předpoklady, přírodní potenciál, přírodní předpoklady cestovního ruchu, region cestovního ruchu, turisticko-rekreační funkce, turisticko-rekreační zatížení

Annotation

This bachelor thesis deals with comparative analysis of the tourist-recreational function and load of protected landscape areas of the Jizerské hory and Krkonošský národní park. The first part is focused on the comparison of selected areas according to their preconditions for tourism development. In the same part the individual forms and types of tourism in selected areas and their basic natural characteristic are presented. The second part of this thesis deals with SWOT analysis of these areas. The third and very important chapter is focused on the tourist-recreational function and load of the investigated areas itself. It is followed by informative introduction of the group accommodation capacities in these areas. Obtained findings are digestedly summarized in the last chapter of this thesis.

Keywords: tourism, form of tourism, protected area, Jizerské hory, Krkonošský národní park, localization prerequisites of tourism, natural potencial, natural prerequisites of tourism, tourist region, the tourist-recreational function, tourist-recreational load of the area

Obsah

Anotace	2
Annotation	2
Seznam obrázků.....	9
Seznam tabulek	9
Seznam použitých zkratk	10
ÚVOD.....	11
1.Teoreticko-metodická východiska.....	13
1.1 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu	13
1.1.1 Lokalizační předpoklady.....	13
1.1.2 Realizační předpoklady.....	19
1.1.3 Potenciální rekreační plochy	19
1.1.4 Přírodní potenciál v chráněných územích.....	21
1.1.5 Krkonošský národní park	22
1.1.6 Chráněná krajinná oblast Jizerské hory	23
1.2 Jednotlivé druhy a formy cestovního ruchu	24
1.2.1 Sportovní a aktivní dovolená	25
1.2.2 Druhé bydlení.....	31
1.3 Vymezení turistických oblastí a regionů.....	34
1.4 Základní charakteristika Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory.....	36
1.4.1 Turistický region Jizerské hory.....	36
1.4.2 Chráněná krajinná oblast Jizerské hory	37
1.5 Základní charakteristika národního parku Krkonoše	41
1.5.1 Turistický region Krkonoše	41
1.5.3 Krkonošský národní park	43
2.SWOT ANALÝZA.....	48
2.1 SWOT analýza turistického regionu Jizerské hory	48
2.2 SWOT analýza turistického regionu Krkonoše.....	52
3.Srovnávací analýza	56
3.1 Hromadná ubytovací zařízení a ubytovací kapacity	56
3.2 Turisticko–rekreační funkce.....	59
3.2.1 Jizerské hory – turisticko–rekreační funkce	63

3.2.2 Krkonoše – turisticko-rekreační funkce	63
3.3 Turisticko – rekreační zatížení	64
3.3.1 Jizerské hory – turisticko-rekreační zatížení.....	66
3.3.2 Krkonoše – turisticko-rekreační zatížení	68
4. Shnutí.....	70
5. Závěr	73
6. Seznam odborné literatury	74
7. Strategické a rozvojové dokumenty.....	75
8. Webové zdroje	75

Seznam obrázků

Obr. 1: Potenciální rekreační plochy	21
Obr. 2: Vymezení turistických regionů v České republice	35
Obr. 3: Vymezení turistických oblastí v České republice	36
Obr. 4: Turisticko-rekreační funkce obcí.....	63
Obr. 5: Turisticko-rekreační zatížení území	66

Seznam tabulek

Tab. 1: Lyžařská střediska národního významu v CHKO JH a KRNAP	29
Tab. 2: Objekty individuální rekreace v CHKO Jizerské hory (SLDB 1991).....	33
Tab. 3: Objekty individuální rekreace v KRNAP (SLDB 1991).....	33
Tab. 4: Administrativní vymezení regionu Jizerské hory	37
Tab. 5: Obce náležící do území CHKO Jizerské hory	37
Tab. 6: Administrativní vymezení regionu Krkonoše a Podkrkonoší	42
Tab. 7: Obce náležící do území Krkonošského národního parku	43
Tab. 8: Vegetační stupně Krkonošského národního parku	46
Tab. 9: Počet, kapacity a výkony v ubytovacích zařízeních v obcích CHKO JH	56
Tab. 10: Počet, kapacity a výkony v ubytovacích zařízeních v obcích KRNAP.....	57
Tab. 11: Turisticko-rekreační funkce v chráněných územích.....	60
Tab. 12: Data potřebná pro hodnocení turisticko-rekreační funkce obcí (CHKO JH) ...	61
Tab. 13: Data potřebná pro hodnocení turisticko-rekreační funkce obcí (KRNAP)	62
Tab. 14: Turisticko-rekreační zatížení chráněných území.....	65
Tab. 15: Data potřebná pro výpočet turisticko-rekreačního zatížení (CHKO JH)	66
Tab. 16: Data potřebná pro výpočet turisticko-rekreačního zatížení (KRNAP).....	68

Seznam použitých zkratk

CR	Cestovní ruch
ČSSR	Československá socialistická republika
ČUZK	Český úřad zeměměřičský a katastrální
HUZ	Hromadná ubytovací zařízení
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHOPAV	Chráněná oblast přirozené akumulace vod
JH	Jizerské hory
KRNAP	Krkonošský národní park
NP	Národní park
OIR	Objekty individuální rekreace
ROH	Výběrová a podniková rekreace
VCHÚ	Velkoplošné chráněné území

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá srovnávací analýzou turisticko-rekreační funkce a turisticko-rekreačního zatížení v CHKO Jizerské hory a v Krkonošském národním parku, dále pak srovnáním vybraných území z hlediska jednotlivých forem cestovního ruchu, druhého bydlení a také bude provedena SWOT analýza. Zvolení tématu nebylo náhodné, protože autor má blízký vztah k oblasti Jizerských hor a Krkonoš a především k činnostem, které se týkají cestovního ruchu v těchto oblastech. Může tedy využít vlastní znalost prostředí a osobní zkušenosti z návštěvy zvolených území. Dále mohl využít již zpracované strategické dokumenty o těchto oblastech. Hlavní cíle bakalářské práce jsou následující:

- porovnání jednotlivých oblastí na základě srovnávací analýzy
- představení vybraných území z hlediska jejich využití, turistického zatížení
- poskytnutí informací a materiálu, které umožní představit si, jak jsou na tom vybrané oblasti z hlediska turisticko-rekreační funkce a turisticko-rekreačního zatížení
- snaha o zhodnocení dosavadních aktivit a činností v rámci organizace cestovního ruchu ve sledovaných oblastech

V souvislosti se stanovenými cíli a snahou o jejich naplnění vyvstávají následující hypotézy, které budou potvrzeny, nebo naopak vyvráceny:

- oba turistické regiony, Jizerské hory i Krkonoše a Podkrkonoší, disponují velmi příznivými předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu
- oba regiony patří k nejzatíženějším, a to především z hlediska návštěvnosti a stavu pobytové rekreace

Tato bakalářská práce je členěna celkem do čtyř hlavních kapitol, kde první kapitola jsou teoreticko-metodická východiska, v kterých jsou řešeny jednotlivé předpoklady rozvoje cestovního ruchu ve vybraných oblastech. Dále pak jednotlivé formy a druhy cestovního ruchu, nejdříve v obecné míře a poté se zaměřením na území vybraná pro tuto bakalářskou práci. Následuje vymezení turistických regionů a oblastí, které přiblíží polohu území v rámci cestovního ruchu v České republice. Poslední částí

první kapitoly je představení základní charakteristiky Jizerských hor a Krkonoš. Druhou kapitolou této práce je SWOT analýza, která byla vytvořena na základě studentových poznatků a programů rozvoje cestovního ruchu ve vymezených oblastech od společnosti GAREP. Třetí kapitola se zabývá především srovnávací analýzou turisticko-rekreační funkce a turisticko-rekreačního zatížení, dále jsou zde představeny počty, kapacity a výkony jednotlivých ubytovacích zařízení. Poslední kapitola se zabývá shrnutím, celkovým srovnáním a určitými doporučeními.

Tématem cestovního ruchu se v České republice se zabývá mezi jinými výstižně i Vystoupil a kol (2007, str. 5). Cestovní ruch v posledních letech prožívá po celém světě nebývalý růst a rozvoj a toto platí samozřejmě také v České republice. Cestovní ruch již není pouze „činností“ či aktivitou prováděnou lidmi v jejich volném času, ani neslouží pouze jako nástroj odpočinku a rekreace, ale stal se velmi významným hospodářským odvětvím. Jeho rozvoj a intenzita úzce souvisí s růstem životní úrovně, bouráním hranic mezi jednotlivými zeměmi, zvyšující se nabídkou destinací a forem cestovního ruchu. Všechny tyto aspekty rozvoje cestovního ruchu jsou především reakcí na zvyšující se zájem lidí (poptávku). Přibližně na počátku devadesátých let vstoupila Česká republika na otevřený trh cestovního ruchu a začala se postupně vyrovnávat s jeho zákonitostmi. Česká republika nabízí lukrativní a rozsáhlý potenciál turistických atraktivit, který se opírá především o unikátní přírodní lokality, ale také o rozmanitou nabídku kulturních a historických památek. Díky této široké nabídce je Česká republika schopna vcelku bez problému pojmout zvyšující se zájem a poptávku jak turistů či návštěvníků z Česka, tak i ze zahraničí. Jako problém, se ovšem jeví nedostatečná kvalita základní i doprovodné infrastruktury. V posledních letech došlo k výrazným změnám v přístupu k cestovnímu ruchu jako jedné z významných složek národního hospodářství. Vznikla, a postupně se nadále utváří, organizační struktura cestovního ruchu v regionech, dochází k rozšiřování nabídky turistických produktů a programů, zvyšuje se kvalita ubytovacích kapacit a ostatní turistické infrastruktury. Je však nutné podotknout, že tento stav stále není ideální, a to především ve srovnání s turisticky vyspělými a exponovanými zeměmi a oblastmi. Českou republiku lze z pohledu nabídky a poptávky považovat za jednotný trh, avšak toto hodnocení je velmi obtížné vzhledem k rozmanitosti našeho území.

1. Teoreticko-metodická východiska

1.1. Předpoklady rozvoje cestovního ruchu

„Potenciál cestovního ruchu je souhrnnou hodnotou všech předpokladů cestovního ruchu, oceněných na základě bodovací škály, sníženou o zápornou hodnotu negativních faktorů rozvoje cestovního ruchu – zejména o špatný stav složek životního prostředí a konfliktní land-use daného území.“ (Zelenka, Pásková 2002, s. 221). Předpoklady pro realizaci cestovního ruchu lze také definovat jako souhrn přírodních a antropogenních aspektů včetně jejich mnohaúrovňových vazeb. Podle funkčně-chorologického členění je lze členit (základní klasifikace) na lokalizační, realizační a selektivní předpoklady. Lokalizační předpoklady se dále dělí na přírodní a kulturně historické. Realizační předpoklady můžeme dále dělit na komunikační a materiálně-technické. Selektivní předpoklady se člení na politické, demografické, administrativní, urbanizační, sociologické, personální a ekologické. (Zelenka. Pásková 2002, s. 244). V této bakalářské práci se budeme nejpodrobněji zabývat lokalizačními předpoklady a v menší míře také realizačními.

1.1.1 Lokalizační předpoklady

Podle Bíny a kol. (2002, s. 2) tyto podmínky umožňují umístění a rozvíjení aktivit cestovního ruchu v určitém území na základě charakteristiky „nabídky“ tohoto území. Lokalizační předpoklady jsou obvykle vyjádřeny atraktivitou přírody a krajiny nebo kulturními a místními hodnotami a pozoruhodnostmi. Oblasti nejvýhodnější pro rozvoj cestovního ruchu jsou vyjádřeny oběma sektory současně.

Podle Vystoupil a kol. (2011, s. 35) jsou mezi skupiny lokalizačních podmínek obvykle zahrnovány přírodní předpoklady a kulturně-historické předpoklady. Za přírodní podmínky nebo také za přírodní potenciál lze považovat přírodní atraktivity krajiny, reliéf, strukturu, klima, vodstvo atd. Toto jsou rozhodující faktory většiny aktivit cestovního ruchu a rekreace, zejména jeho pobytových forem. Do kategorie kulturně-historických předpokladů jsou řazeny především lidmi vytvořené aktivity, lidové tradice, lidové umění... Pro území zvolená pro tuto bakalářskou práci jsou zásadní především přírodní předpoklady, a proto si je více přiblížíme.

Jizerské hory – přírodní předpoklady

Jizerské hory se nacházejí v severní části České republiky na území okresů Liberec, Jablonec nad Nisou a Semily. Převážná část území, více než 73 %, je pokryta

lesy. Charakteristickým znakem Jizerských hor je náhorní plošina mírně ukloněná k jihu, která je tvořena mělkými údolími, z nichž vystupují vrcholy a oblé hřbety, některé se skalními útvary na vrcholech. V mělkých depresích se nacházejí rašeliniště s typickou „severskou“ květenou. Zásadním předpokladem pro současné rekreační využití území jsou malá převýšení na náhorní plošině a klimatické podmínky především chladné oblasti CH6, CH7 a na Frýdlantsku mírně teplé oblasti MT3. (Quitt, 1971) Severní svahy, strmě spadající k Frýdlantsku, se skalními hřebínky, roklemi a prudkými potoky s vodopády, pokrývají unikátní bukové a smíšené lesy. Celé území je vyhlášeno za Chráněnou krajinnou oblast Jizerské hory, která je řazena mezi velkoplošná chráněná území v České republice. Na území je vyhlášeno sedm evropsky významných lokalit (Rašeliniště Jizerky, Rašeliniště Jizery, Jizerskohorské bučiny, Bukovec, Quarré, Smědava, Bílá Desná) a jedna ptačí oblast (Jizerské hory). V CHKO se nachází tři národní přírodní rezervace, třináct přírodních rezervací a deset přírodních památek, které jsou řazeny mezi maloplošná chráněná území v České republice, a které chrání cenné ekosystémy, především rašeliniště, vrcholové smrčiny, bukové a smíšené lesy na balvanitých svazích, vlhké louky a luční mokřady včetně chráněných a ohrožených rostlinných a živočišných druhů. Případnou možností zvýšení návštěvnosti Jizerských hor a využití všech jejich atraktivit je výstavba silničního tahu, který by vedl přes Hrádek nad Nisou a spojoval území se Spolkovou republikou Německo.

Národní přírodní rezervace

Rašeliniště Jizerky – Oblast se nalézá severozápadně od horské osady Jizerka, k jejímu vyhlášení, došlo roku 1960. Území rezervace se rozprostírá v nadmořské výšce okolo 880 m n. m. Hlavním předmětem ochrany jsou rozsáhlé podmáčené a rašelinné smrčiny, tato oblast je vyhlášena také jako evropsky významná lokalita. (Rašeliniště Jizerky 2012)

Jizerskohorské bučiny – Tato národní přírodní rezervace se rozkládá na území šesti katastrálních území. Její plocha je přibližně 27 km² a je součástí 1. zóny CHKO JH. Nejdůležitějším předmětem ochrany je komplex přírodě blízkého smíšeného lesa s převahou buku, jehož prostředí poskytuje vhodné podmínky pro život mnoha vzácných druhů rostlin a živočichů. (Jizerskohorské bučiny 2012)

Rašeliniště Jizery – Tato přírodní rezervace se rozprostírá na horním toku Jizery na hranici s Polskem. Řeka Jizera zde velmi často meandruje, mění tvar svého koryta a díky tomu dochází ke změnám poměrů v rašeliništi. Rezervace byla vyhlášena roku 1960. Území je z velké části pokryto rašelinnými a podmáčenými smrčínami spolu s rašelinnými loukami a vytváří zde unikátní charakter oblasti. Rezervace je turisticky nepřístupná a je zařazena mezi nejvýznamnější evropské lokality. (Rašeliniště Jizery 2012)

Přírodní rezervace

Bukovec – Tato přírodní rezervace zaujímá plochu přibližně o velikosti 60 ha a najdeme ji v blízkosti osady Jizerka. Samotný vrch Bukovec (1005 m n. m.) je nejvyšším čedičovým kuželem v Evropě, a díky byla v této oblasti vyhlášena přírodní rezervace na ochranu raritních čedičových výlevů. Rezervací prochází nejstarší naučná stezka v Jizerských horách, která zde je již od roku 1971. Délka naučné stezky je přibližně 6 km, na trase najdeme 18 informačních tabulí. (Bukovec 2012)

Přírodní památky

Klečoviště na Smrku – Tato přírodní památka zaujímá plochu přibližně 0,83 ha a najdeme ji na nejvyšší hoře Jizerských hor Smrk (1124 m n. m.), který patří do katastrálního území Lázně Libverda. Území bylo vyhlášeno přírodní památkou v roce 1995. V oblasti se nacházejí společenstva borovice kleče s brusnicí borůvkou. (Klečoviště na Smrku 2012)

Jizerské hory – kulturně-historické předpoklady

Kulturně-historické předpoklady mají pro území Jizerských hor menší význam, než předpoklady přírodní. Hlavní kulturně-historickou hodnotou území je struktura a charakter osídlení s výraznými stopami sklářské výroby, dále pak s dochovanými památkami lidové architektury a řadou sakrálních staveb. Na bohatou turistickou minulost hor upomíná řada historických rozhleden (Černá Studnice, Štěpánka, Královka, Špičák a další), některé z nich jsou památkově chráněné. Jizerskohorské podhůří nabízí národní kulturní památku – hrad a zámek a také městskou památkovou zónu ve Frýdlantu, poutní areál s barokním chrámem v Hejnicích, empírové centrum Lázní Libverda, hornické Nové Město pod Smrkem, dále pak architektonicky cenné

městské domy a technické památky. K unikátům památkám patří také vesnická památková rezervace Jizerka, původní sklářská osada s dvěma hutěmi, umocněná přírodním okolím s dominantou Bukovce.

Osada Jizerka – Tato osada se rozprostírá na území mezi rašeliništěm Malá jizerská louka a čedičovým vrchem Bukovec. První zmínky o této osadě jsou již z roku 1539, kdy sloužila jako sídlo číhařů. Přibližně v polovině 19. Století zde byly založeny dvě sklářské huti, z nichž jedna funguje dodnes. V osadě nalezneme muzeum, které vypráví o historii a přírodním bohatství nejen osady Jizerky, ale také celých Jizerských hor. Na březích potoků stojí chalupy a chaloupky horského typu, které bývají většinou celodřevěné, občas s dekorativními prvky. Jizerka je velmi významnou turistickou křižovatkou, jak pro pěší, běžeckou turistiku, tak také pro cykloturistiku. (Osada Jizerka 2012)

hrad a zámek Frýdlant – Zámek patří k nejvýznamnějším a nejrozsáhlejším celkům v severních Čechách. Jsou zde spojeny dva architektonické útvary – středověký hrad a renesanční zámek. Hrad byl vybudován přibližně v polovině 13. století. Původní podoba gotického hradu se do dnešní doby nedochovala v celistvosti. Objekt hradu a zámku Frýdlant je vyhlášen jako národní kulturní památka. Návštěvnost hradu a zámku v roce 2010 dosáhla počtu 38 550 návštěvníků za rok. (Hrad a zámek Frýdlant – návštěvnost 2012; Hrad a zámek Frýdlant – informace 2012)

Rozhledny

Černá Studnice – Tato kamenná rozhledna byla postavena v roce 1905 na nejvyšším vrcholu Černostudničního hřebene (869 m n. m.). Vyhlídkovou plošinu nalezneme ve výšce 26 metrů. Černá Studnice je turistům a cykloturistům přístupná téměř ze všech stran, autem se lze na vrchol dostat pouze z obce Dolní Černá Studnice. (Černá Studnice 2012)

Královka – Rozhledna Královka se nachází na stejnojmenném vrchu ve výšce 859 m n. m. a vypíná se nad středisko Bedřichov. V roce 1906 zde byla postavena kamenná rozhledna a v roce 1934 k ní byl přistavěn horský dům. Rozhledna je přístupná po celý rok. (Královka 2012)

Krkonoše – přírodní předpoklady

Hodnocením přírodních předpokladů Krkonoš se zabývala již společnost GaREP (2003, s. 7) Území Krkonoš má velmi výhodnou geografickou polohu v rámci střední Evropy. Krkonoše se rozkládají se na území Libereckého a Královéhradeckého kraje, jejich severovýchodní hranice sousedí s Polskem. Oblast je zpřístupněna silnicí I. třídy č. I/10 Praha – Turnov – Harrachov – Polsko, tento tah patří do sítě evropského dálkového silničního tahu E65. Jednou z možností zpřístupnění území Krkonoš je dostavba dálnice (rychlostní komunikace) D (R) 11, která by měla vést z Prahy a Hradce Králové přes Jaroměř a Trutnov do Polska. Dnes jsou ovšem v provozu pouze necelé 2/3 celkové délky dálnice. Pro Krkonoše je typická velká pestrostí tvarů reliéfu, které jsou výsledkem glaciálních a periglaciálních procesů. Na území Krkonoš leží nejvyšší hora České republiky Sněžka (1602 m n. m.), která je jedním z nejvyhledávanějších míst, jak pro domácí, tak zahraniční turisty. Krkonoše jsou také jediným českým pohořím, kde se v několika oblastech vyskytuje vysokohorský ráz. Zásadním předpokladem pro rekreační využití území jsou klimatické podmínky, vhodné především pro aktivity spojené se zimní sezónou, v menší míře pak sezónou letní. Klimatické podmínky území jsou výrazně ovlivněny reliéfem, podle Quitta (1971) je zde především na hřebenech chladné podnebí CH7, CH6 které je typické nižší průměrnou teplotou a vyšším srážkovým úhrnem, sněhová pokrývka zde leží v průměru 6 měsíců. Podhůří oblasti je charakteristické mírně teplým podnebím MT2. Jednou z atraktivit, která přispívá k vysoké návštěvnosti území, je pramen druhé nejdelší řeky České republiky, Labe. Řeka pramení přibližně ve výšce 1387 m n. m. na Labské louce. Krkonoše jsou jedinou lokalitou v České republice, kde najdeme čtyři typy vegetačních pásem – submontánní (podhorské), montánní (horské), subalpínské a alpínské. Celé území je od roku 1963 vyhlášeno Krkonošským národním parkem a je rozděleno do tří zón ochrany, kdy první zóna má nejprísnejší stupeň ochrany. Na území se nachází biosférická rezervace v rámci UNESCO, ptačí oblast Krkonoše a evropsky významná lokalita Krkonoše. Dále zde najdeme 6 maloplošných chráněných území v podobě přírodních památek – Slunečná stráň, Lom Strážné, Herlíkovické štoly, Labská soutěska, Anenské údolí, Sklenařovické údolí. (Maloplošná chráněná území Krkonoše 2012) Mezi nejcennejší části Krkonoš patří Severská rašeliniště nacházející se na hřebenech hor. Severská rašeliniště se v roce 1993 na české straně a v roce 2009 na

polské straně stala součástí Ramsarské konvence a získala statut celosvětově významné mokřady.

Přírodní památky

Lom Strážné – Opuštěný vápencový lom byl vyhlášen přírodní památkou v roce 1998, najdeme ho v katastrálním území obce Strážné na východním svahu údolí Klínového potoka. Rozloha území je přibližně 4,22ha a rozprostírá se v nadmořské výšce 752 až 805 m n. m. Důvodem ochrany je výskyt řady chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů, jedná se především o útočiště plazů a obojživelníků. (Lom Strážné 2012)

Labská soutěska – Jedná se především o koryto a břehy řeky Labe v údolí mezi Vrchlabím (Herlíkovicemi) a Špindlerovým Mlýnem (Volským Dolem), součást katastrálního území Hořejší Vrchlabí. Rozloha památky, která byla vyhlášena v roce 1977, je přibližně 2,8 ha. Oblast se stala přírodní památkou především ve snaze uchovat přirozený tvar řečiště a v něm vzniklé geomorfologické tvary a evorzní jevy. (Labská soutěska 2012)

Krkonoše – kulturně-historické předpoklady

Z hlediska rozvoje cestovního ruchu a návštěvnosti Krkonoš, mají kulturně – historické předpoklady menší význam než přírodní předpoklady. Hlavní kulturně-historickou hodnotou území jsou dochované památky lidové architektury a řadou sakrálních staveb. Na bohatou turistickou minulost hor upomíná řada historických rozhleden (Štěpánka, Černá hora, Hnědý vrch, Žalý). Na území Krkonoš se nacházejí velmi rozmanité technické památky. Významný je například historický důl Kovárna v Černém dole, který je známý díky těžbě nerostů, dále dělostřelecká tvrz Stachelberg, která se nachází nedaleko Trutnova. K technickým zajímavostem oblasti patří také skokanské můstky v Harrachově. V Krkonoších se nachází také nejvýše položená poštovna v České republice. V roce 2008 byla slavnostně otevřena na vrcholunaší nejvyšší hory Sněžky. Na území Krkonoš byly vyhlášeny čtyři městské památkové zóny, jmenovitě v Trutnově, Hostinném, Vrchlabí a v Jilemnici. Vyhlášeny byly také dvě památkové rezervace vesnického typu – osada Jizerka, která je zároveň součástí Jizerských hor a Horní Štěpanice). Dále pak vesnické památkové zóny Šimovy Chalupy, Modrý důl, Dolní Vernéřovice a Velké Toppelty Boudy. Atraktivitu území dále zvyšuje výrazný počet muzeí a galerií, která představují historii a tradici Krkonoš. Navštěvované je například muzeum skla v Harrachově, hornické a lyžařské muzeum

v Harrachově, Krkonošské muzeum v Jilemnici, galerie v Trutnově a další. Možností zvýšení atraktivity území pro rozvoj cestovního ruchu je také pořádání kulturních, společenských a sportovních akcí, které mohou při úspěšné organizaci přilákat velký počet domácích, ale také zahraničních návštěvníků. Problémem z hlediska kulturně-historických předpokladů je nepřítomnost hradů a zámků v oblasti. (GAREP 2003, s. 10)

vojenská tvrz Stachelberg – Tato tvrz je rozsáhlým pevnostním areálem z roku 1938, nachází se nedaleko obce Žacléř. Tento areál byl součástí pohraničního opevnění proti hitlerovskému Německu. Stachelberg je jedním z největších bunkrů v České republice, charakteristikou tvrze je její unikátní podzemí. (vojenská tvrz Stachelberg 2012)

rozhledny

Žalý – Tuto rozhlednu, postavenou v roce 1892, nalezneme na vrcholu Přední Žalý ve výšce 1019 m n. m. Rozhledna je vysoká 18 metrů a za příznivého počasí je přístupná po celý rok. Na východním svahu vrcholu Přední Žalý se nachází Ski areál Herlíkovice. (Žalý 2012)

1.1.2 Realizační předpoklady

Podle Bíny a kol. (2002, s. 2) realizační předpoklady umožňují uskutečňovat vlastní nároky účastníků cestovního ruchu. Můžeme je rozdělit na dvě hlavní skupiny, a to dopravní nebo komunikační a materiálně technické. V první skupině se jedná především o časovou dostupnost vybrané lokality či místa. Mezi materiálně technické předpoklady zařadíme vybavenost území ubytovacími, stravovacími, sportovními a jinými zařízeními. Od kapacity těchto zařízení se odvíjí také počet návštěvníků, kteří mohou toto území využít. Realizační předpoklady mají spíše sekundární vypovídající hodnotu, protože vesměs reflektují diferenciaci podle vhodnosti jednotlivých území pro cestovní ruch, tj. podle lokalizačních podmínek.

1.1.3 Potenciální rekreační plochy

Charakteristikou a představením potenciálních rekreačních ploch se již zabýval, Vystoupil a kol. (2011, s. 36). Pro sestavení ukazatele potenciální rekreační plochy je poměrně snadná metodika. Výsledná hodnota ukazatele vzniká součtem ploch rekreačně využitelných v katastru jednotlivých obcí, který je poté vydělen celkovou rozlohou obce (jeho hodnota se v České republice pohybuje od 0,8 do 98,6%). Tyto údaje spravuje registr ČUZK, v němž jsou obsaženy v ÚHDP (úhrnné hodnoty druhů pozemků nebo

taktéž katastr nemovitostí). Za rekreačně využitelné plochy jsou v tomto pojetí považovány plochy luk a pastvin, zahrad, sadů, lesních půd, také vodní plochy – stojaté a tekoucí vody. Pro názornou prostorovou diferenciaci tohoto ukazatele byla zvolena tato hodnotící stupnice míry podílů potencionálních rekreačních ploch:

- do 20,0 % potencionálních rekreačních ploch – zemědělsky velmi intenzivně využívaná venkovská krajina, pro cestovní ruch a rekreace jen velmi málo vhodné přírodní podmínky;
- 20,0 %-37,9 % potencionálních rekreačních ploch – většinou zemědělsky využívaná venkovská krajina v nížinách a pahorkatinách, pro cestovní ruch a rekreaci málo vhodné přírodní podmínky;
- 38,0 %-56,9 % potencionálních rekreačních ploch – venkovská krajina s průměrnými přírodními podmínkami pro cestovní ruch a rekreaci;
- 57,0 %-74,9 % potencionálních rekreačních ploch – podhorská a venkovská krajina s příznivými přírodními podmínkami pro cestovní ruch a rekreaci;
- 75 % a více potencionálních rekreačních ploch – většinou horské oblasti s velmi příznivými přírodními podmínkami;

Z hlediska rekreačního využití jsou nejatraktivnější horské oblasti a jejich podhůří. Jizerské hory a Krkonoše, které jsem si zvolil pro tuto bakalářskou práci, právě mezi tyto oblasti patří. Nepatrně menší návštěvnosti dosahují řídce osídlená území s vysokou lesnatostí (České Švýcarsko, Křivoklátsko, Brdy...) a v neposlední řadě také území s významným podílem vodních ploch (Třeboňsko...). Naopak turisticky nejméně atraktivní jsou zemědělsky intenzivně využívané oblasti, v České republice například Polabí, Dolnomoravský úval, Poohří.

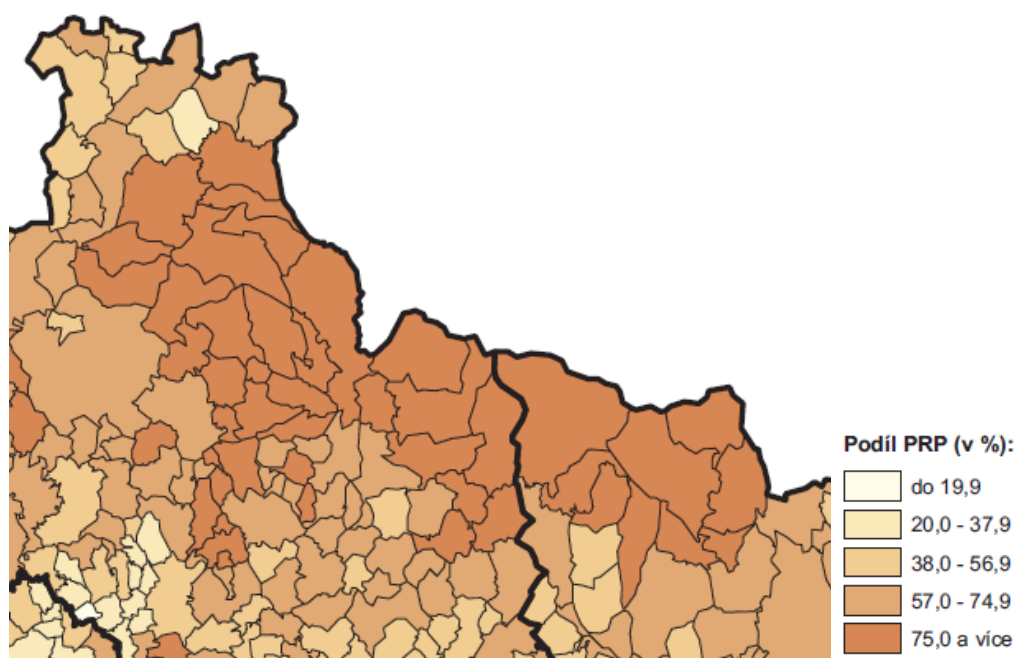
Z přiloženého mapového výřezu (Obr. 1: Potenciální rekreační plochy), lze vidět, že oblasti Jizerských hor a Krkonoš dosahují jednoznačně nejvyšších hodnot.

Z pohledu Jizerských hor mají všechny obce, mimo Frýdlant a Děčín (tyto dvě obce mají podíl potenciálních rekreačních ploch v rozmezí 57 až 74,9 %), nejvyšší podíl potenciálních rekreačních ploch, tedy 75 a více %. Jedná se o horské oblasti, které mají velmi příznivé přírodní podmínky a díky tomu také vhodné podmínky pro rozvoj cestovního ruchu a pro provozování jednotlivých forem cestovního ruchu.

Území Krkonoš nemá tak jednoznačnou převahu potenciálních rekreačních ploch z nejvyšší kategorie (75 a více %) jako Jizerské hory, v těchto hodnotách najdeme

18 obcí. Dále je zde 7 obcí, jmenovitě Poniklá, Vrchlabí, Rudník, Mladé Buky, Žacléř, Jilemnice a Horní Branná, zastoupeno v kategorii, kde hodnoty podílu potenciálních rekreačních ploch dosahují 57 až 74,9 %. Jedná se většinou o podhorskou a venkovskou krajinu, která má příznivé přírodní podmínky pro rozvoj cestovního ruchu a aktivity s ním spojené. Do oblasti Krkonoš spadají také obce, které jsou řazeny do druhé nejméně atraktivní kategorie, kde je podíl potenciálních rekreačních ploch v rozmezí 20 až 37,9%. Jedná se o obce Lánov, Dolní Lánov, kde je převážná část území zemědělsky využívána. Jedná se o nížiny a pahorkatiny a nejsou zde příliš vhodné přírodní podmínky.

Obr. 1: Potenciální rekreační plochy

Pramen: Atlas cestovního ruchu České republiky (Vystoupil a kol. 2006, s. 10)

1.1.4 Přírodní potenciál v chráněných územích

Na území České republiky je síť chráněných území tvořena dvěma hlavními typy území. Tímto se také zabýval Vystoupil a kol. (2011, s. 37). Zprvce to jsou zvláště chráněná území, která se dále dle velikosti člení na velkoplošná a maloplošná. Pro určování a hodnocení atraktivity území je zásadní faktor vertikality. Je ovšem nutné dodat, že turistická atraktivita území není dána pouze jedním faktorem či zásadní jedinečností jednoho přírodního jevu, ale komplexem dílčích komponent. S cestovním ruchem jsou na území České republiky již tradičně nejvíce spojovány NP a CHKO.

Vysoká kvalita přírodních podmínek tohoto území se odráží v jeho intenzivním rekreačním využití. Ve velkoplošných chráněných územích nalezneme 25 % celkové kapacity hromadných ubytovacích zařízení v České republice, a také hodnota turisticko-rekreační funkce těchto území vysoce převažuje celorepublikový průměr. Z pohledu realizované atraktivity dominují chráněným územím horské oblasti. V těchto územích hraje nejvýraznější roli reliéf, který je zde rozhodující lokalizační podmínkou, dále pak klimatické podmínky, které jsou velmi příznivé pro zimní sezónu. Vytvářejí podmínky pro rozvoj turistiky a zimní rekreace, především pro sjezdové lyžování. Mezi velkoplošná zvláště chráněná území patří národní parky (NP), které jsou nejprísněji chráněnými rozsáhlými územími. Národní parky jsou jedinečné v národním či mezinárodním měřítku. Mezi velkoplošná chráněná území dále patří ještě chráněné krajinné oblasti (CHKO). Ty mají poněkud méně přísný ochranný režim, CHKO se pro potřeby ochrany dělí do čtyř dílčích zón, jimiž jsou určovány limity hospodaření a jiného využívání přírodního potenciálu. Maloplošná chráněná území můžeme rozdělit na čtyři různé druhy, jmenovitě národní přírodní rezervace, národní přírodní památka, přírodní rezervace a přírodní památka. Samozřejmě také v těchto chráněných územích panuje podobně přísný režim ochrany jako v první či druhé zóně NP či CHKO. Z hlediska rekreační využitelnosti je v maloplošných chráněných územích, zejména v národních přírodních rezervacích a první zóně národního parku, limitujícím faktorem legislativně omezený vstup mimo cesty.

1.1.5 Krkonošský národní park

Celé území parku a především samotné Krkonoše patří k nejatraktivnějším lokalitám v České republice. Pro svou krásu a pozoruhodnost přitahují mimořádnou pozornost návštěvníků z domova i ze zahraničí. Návštěvnost se dlouhodobě pohybuje okolo osmi milionů lidí za rok. Díky takové oblibě jsou Krkonoše naším nejnavštěvovanějším chráněným územím. Především z důvodu geologického vývoje jsou také naším jediným pohořím, které v některých svých částech dosahuje vysokohorského rázu. Většina zajímavých a nejčastěji navštěvovaných lokalit je kvalitně zpřístupněna turistickými značenými trasami. Největší koncentrace návštěvníků je každý rok na hlavním hřebenu s významnými vrcholy, jako je Sněžka (1602 m n. m. – nejvyšší hora České republiky) nebo Vysoké kolo (1509 m n. m.). Velmi známým a charakteristickým rysem vrcholových partií jsou pláň, (například Labská a Bílá Louka), jež jsou pozůstatkem dříve zarovnané plochy. V nižších polohách

území vznikla a budou se nadále rozvíjet a zlepšovat lyžařská střediska, která dnes patří k místům s nejvyšší intenzitou a zatížením cestovního ruchu v České republice. Za hlavní centrum můžeme považovat Špindlerův Mlýn, dále pak Pec pod Sněžkou, Harrachov, Rokytnice nad Jizerou... Význam těchto středisek dokazuje i jejich postavení ve vybavenosti ubytovacími kapacitami. Čtyři největší střediska Krkonoš jsou v první desítku největších středisek cestovního ruchu v České republice. Pro oblast Krkonoš je zásadní a typická pobytová funkce, ať už krátkodobá či dlouhodobá. Druhé bydlení se vyskytuje především v podhůří samotných Krkonoš, ale i tak je tato oblast šestá co do počtu lůžek v objektech individuální rekreace (OIR). Celá oblast je hojně navštěvována především v zimní a letní sezóně, avšak nalezneme zde také význam lázeňství (Jánské lázně). (Vystoupil a kol. 2011, s. 40)

1.1.6 Chráněná krajinná oblast Jizerské hory

Tato chráněná krajinná oblast byla vyhlášena v roce 1968, jako čtvrtá nejstarší ze všech 25 chráněných krajinných oblastí v České republice. Chráněná krajinná oblast Jizerské hory je tvořena stejnojmennými horami a jejich podhůřím, lemovaná městy Liberec, Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, Tanvald a Jablonec nad Nisou. Na jihovýchodě se oblast střetává a tvoří hranici s Krkonošským národním parkem. Za centrum CHKO Jizerské hory je považována rozsáhlá náhorní plošina, která strmě padá k severu a mírně se svažuje k jihu. Stav přírodní hodnoty území byl v minulosti silně poškozen a ovlivněn energetickým průmyslem v nedalekých oblastech. Výsledkem této bohužel negativní činnosti jsou rozsáhlé plochy mladých nezapojených porostů a zčásti narušené lesní společenstva. Ovšem na druhou stranu zde nalezneme mimořádně hodnotná území se zachovalými rostlinnými společenstvy, především rozsáhlý komplex bučin na severních svazích hor. Dále je toto území zajímavé zbytky klimaxových smrčín, jedinečných a unikátních společenstev rašelinišť se vzácnou faunou a flórou. Jižní svahy hor jsou naopak charakteristické nelesní krajinou s převažujícími loukami a pastvinami s dochovanými stavbami lidové architektury. „Základními kameny jsou tři typy lidových staveb. Pro celou oblast je typický roubený dům slezského pohraničí, který na severozápadě doplňuje hrázděný lužický dům (Frýdlantsko) a na jihovýchodě český pojizerský dům (Paseky nad Jizerou)“. Z hlediska návštěvnosti a všech činností s ní souvisejících, (zejména pobytové rekreace) patří Jizerské hory k nejzatíženějším oblastem v České republice. Velmi intenzivně je zde také rozvíjeno druhé bydlení, zejména chalupaření. Z hlediska rekreační využitelnosti je území výborné, protože je

možné ho využívat celoročně, s koncentrací na letní a zimní sezonu. Díky těmto výborným přírodním podmínkám je v Jizerských horách velká možnost rozvoje všech forem cestovního ruchu, které jsou typické pro horskou krajinu. Nenáročný reliéf a struktura náhorní plošiny Jizerských hor vytváří výjimečné předpoklady pro rozvoj lyžařské turistiky a v létě cykloturistiky, turistiky. Nalezneme zde výrazné zastoupení lyžařských středisek a v nich hojné zastoupení sjezdových i běžeckých tratí. (Vystoupil a kol. 2011, s. 47)

1.2. Jednotlivé druhy a formy cestovního ruchu

Abychom byli schopni definovat jednotlivé formy a druhy cestovního ruchu, využijeme vhodnou definici z *Výkladového slovníku cestovního ruchu* (Zelenka, Pásková; 2002; s. 69, 89):

- **Druh cestovního ruchu** – typ cestovního ruchu, pro jehož určení je klíčovým kritériem „jevový průběh cestovního ruchu a způsob jeho realizace v závislosti na geografických, ekonomických, společenských a jiných podmínkách, jakož i jeho účinky“. Toto obecné kritérium se dále dělí podle objektivních faktorů (prostorové, časové, sociální a demografické, vlivů cestovního ruchu) – například místa realizace cestovního ruchu (domácí a zahraniční, mezinárodní, národní, příhraniční, výjezdový, vnitřní), doby trvání pobytu – kritériem je hranice tří (resp. čtyř) a přenocování (krátkodobý, dlouhodobý cestovní ruch), způsobu zabezpečení cesty a pobytu (organizovaný, neorganizovaný), převažujícího prostředí pobytu (městský, venkovský, lázeňský, přírodní, vodní cestovní ruch).
- **Forma cestovního ruchu** – typ cestovního ruchu, pro jehož určení je klíčovým kritériem motivace návštěvníka. Základními motivacemi cestovního ruchu jsou odpočinek, poznávání prostředí, kontakty s lidmi, odtud základní formy cestovního ruchu: rekreační, přírodně poznávací, historicky poznávací, socioprofesionální (profesionálně orientovaný: např. obchodní, kongresový, incentivní cestovní ruch) aj.

Podle koncepce státní politiky v České republice na období 2007-2013 (2007) jsou za nejvýznamnější formy cestovního ruchu, pro které má také Česká republika nejlepší předpoklady, a které by také měly být přednostně podporovány a rozvíjeny považovány:

- městský a kulturně poznávací cestovní ruch – kulturní dědictví, historická města, kulturně historické památky včetně technických a církevních, muzea, divadla atd.
- dovolená v přírodě – kempink, dovolená u vody, letní a zimní pobyty v horách, venkovský cestovní ruch a agroturistika, druhé bydlení, regionální a speciální produkty cestovního ruchu atd.
- sportovní a aktivní dovolená – všechny formy nejrozšířenějších sportů, turistika, cykloturistika, zimní sporty, vodní sporty, hippoturistika, lov, golf, atd.
- lázeňský cestovní ruch – zdravotní pobyty v lázních, wellness, zdravotní cestovní ruch atd.
- kongresový a incentivní cestovní ruch – kongresový cestovní ruch, incentivní cestovní ruch, obchodní cestovní ruch.

Z těchto definic vyplývá vzájemné prolínání druhů a forem cestovního ruchu. Pro regiony vybrané do této bakalářské práce jsou nejvýznamnějšími formami cestovního ruchu sportovní a aktivní dovolená a dovolená v přírodě, a to především z důvodu vhodných přírodních a klimatických podmínek. Pouze okrajově se na rozvoji cestovního ruchu podílí lázeňský cestovní ruch, (především Lázně Libverda a Jánské Lázně). Na lázeňský cestovní ruch se ovšem v této práci zaměřovat nebudu.

1.2.1 Sportovní a aktivní dovolená

Jizerské hory – zimní sezóna

Zimní sezóna je ve srovnání s létem specifickým obdobím, v němž je cestovní ruch spojen především s aktivitami sportovního využití. Zimní sezóna má pro oblast Jizerských hor zásadní význam. Nejdůležitější aktivitou Jizerských hor je běžecké lyžování, dále sjezdové lyžování a doplňkové aktivity, jako je například chůze na sněžnicích.

Nejnámější běžkařskou trasou v České republice je Jizerská magistrála, ležící právě v Jizerských horách. Hlavními výchozími místy na Jizerskou magistrálu jsou Bedřichov, Janov nad Nisou – Hrabětice, Kořenov – Polubný, Smědava, Jizerka. Mezi další nástupní body patří Josefův Důl, Albrechtice v Jizerských horách, Horní Maxov, Desná. Trasy probíhají přes území obcí Bedřichov, Josefův Důl, Albrechtice v Jizerských horách, Desná, Kořenov, Hejnice, částečně Janov nad Nisou, Oldřichov v Hájích, Bílý Potok pod Smrkem, Nové Město pod Smrkem. V současné době je v rámci Jizerské magistrály k dispozici přibližně 200 kilometrů běžeckých tras, které jsou

pravidelně, v hlavní sezóně, alespoň dvakrát týdně strojově upravovány. S úpravou tratí se začalo již v roce 1984, od roku 1999 se o úpravu jednotlivých tratí na převážné části Jizerských hor stará Jizerská, o. p. s., založená obcí Bedřichov. Na trase Jizerské magistrály se v současné době nachází dvacet nástupních míst. Financování zajišťují především jednotlivá města a obce v oblasti, Liberecký kraj nebo sponzoři. (Jizerská magistrála 2012)

Aktivita sjezdového lyžování v Jizerských horách nedosahuje takového významu jako běžecké lyžování. Důvodem je především nižší nadmořská výška vrcholových partií Jizerských hor, dále také rozloha plochy pro sjezdovky. V oblasti Jizerských hor se nacházejí lyžařská střediska lokálního, regionálního a v neposlední řadě také národního významu. Střediska národního významu ležící v oblasti Jizerských hor, jsou představena v tabulce č. 1. Lyžařská střediska národního významu v CHKO JH a KRNAP

Nejvýznamnější pozici z hlediska významu pro cestovní ruch v Jizerských horách mají střediska národního významu. Seidenglandz (2005) definuje střediska národního významu následovně:

- Střediska sjezdového lyžování národního významu – do této skupiny řadíme všechny skiareály, v nichž celková délka sjezdových tratí převyšuje 4 000 metrů a zároveň celková hodinová přepravní kapacita instalovaných vleků a lanových drah překračuje 3 500 osob. Využití tohoto typu středisek lze předpokládat na úrovni celé republiky, v menší míře i v rámci mezinárodního příjezdového cestovního ruchu.

V posledních letech dochází v oblasti Jizerských hor k rozvoji nových sportovních aktivit. Jedná se především o chůzi na sněžnicích, která se stává atraktivní především díky možnostem navštívení obtížněji přístupných lokalit. Jednou z dalších možných aktivit v lyžařských střediscích je snowtubing, který je provozován především v Bedřichově. Největším problémem z hlediska sportovních aktivit v zimní sezóně je stále se rozšiřující „fenomén“ jízdy na skútrech, která je na území CHKO Jizerské hory zakázána.

Jizerské hory – letní sezóna

K významným volnočasovým aktivitám, (samozřejmě také na území Jizerských hor) patří cykloturistika a pěší turistika. Letní sezóna je v Jizerských horách méně intenzivní než sezóna zimní, především z hlediska počtu návštěvníků a turistů.

Nejdůležitější aktivitou je cyklistika ve všech svých formách, ať už se jedná o cykloturistiku s úmyslem poznávání přírodních lokalit oblasti Jizerských hor, nebo o sportovní turistiku, která je charakteristická jízdou po zpevněných cestách. Pro Jizerské hory je typická také pěší turistika a další doplňkové aktivity jako je horolezectví, orientační běhy aj.

Vybavenost území značenými cyklistickými trasami může přispět ke zvýšení jejich pozitivních rozvojových a ekonomických efektů. V souladu s výše uvedenými informacemi, lze značené cyklistické trasy považovat za významný nástroj udržování a podpory návštěvnosti území. Oblast Jizerských hor má výborné předpoklady pro cykloturistiku, která se zde začala rozvíjet na počátku devadesátých let 20. století. Reliéf oblasti, a s ním související tvar terénu, jsou pro provozování cyklistiky velmi vhodné. Nejvyhledávanější lokalitou je náhorní plošina bez velkých výškových rozdílů, další výhodou oblasti jsou rozsáhlé sítě zpevněných lesních účelových cest bez veřejné silniční dopravy, které jsou relativně pohodlné a bezpečné. Tyto cesty jsou vhodné pro běžné cyklisty a rodiny s dětmi. V minulosti byla na území Jizerských hor vyznačena síť přibližně 200 kilometrů zpevněných a značených cyklotras. Jedním z hlavních problémů cyklotras je velmi často jejich špatný stav, který v některých případech může ohrožovat zdraví cyklistů. Neustále ovšem stále dochází k opravování a rekonstrukci cyklotras. Mimo zpevněné cesty, jsou cyklistům k dispozici cesty nezpevněné, vhodné spíše pro terénní cyklisty. Největší počet cyklistů přijíždí do jednotlivých východisek individuální dopravou a odtud pokračuje dále do hor na kole. Hlavními výchozími místy jsou Bedřichov, Kořenov – Jizerka, Smědava, Janov nad Nisou, Josefův Důl. Jedná se především o lokality, v nichž je možnost parkování a kde je vytvořeno zázemí v podobě občerstvení a toalet. Výrazným počinem, jenž přispěl ke zvýšení atraktivity Jizerských hor z hlediska cyklistiky, je od roku 2008 vznikající areál singltreků, které se nacházejí v okolí Nového Města pod Smrkem. Nejedná se o klasické cyklotrasy, ale o relativně úzké jednosměrné stezky, vedené volně lesem, většinou po vrstevnici. V současné době je cyklistům k dispozici jeden okruh, připravují se ovšem další etapy, a to i s propojením do Polska. Dnes v areálu nalezneme čtyři typy stezek rozdělených dle obtížnosti - od zelené, která určena všem cyklistům, po černou, která je považována za náročnou singltrekovou stezku. Po dokončení všech etap v roce 2012 by měly stezky singltreku dosahovat na české straně délky 22 kilometrů a na polské straně délky 18 kilometrů. (Singltrek 2012)

Základní podmínkou kvalitního rozvoje pěší turistiky je vybavenost území značenými turistickými trasami a naučnými stezkami, které mohou přispět ke zvýšení pozitivních ekonomických a rozvojových efektů. Důležitou roli dále hraje vybavenost těchto tras doprovodnou infrastrukturou (odpočívadla, vyhlídková místa, informační tabule apod). Pro podporu návštěvnosti je tedy důležité budování a údržba turistických stezek.

Jizerské hory jsou velmi oblíbenou destinací pro turisty, v posledních dvaceti letech ovšem ubývá příznivců pěší turistiky a naopak se zvyšuje počet turistů ve prospěch cykloturistiky. Na území CHKO JH je dnes vyznačeno asi 420 kilometrů turistických tras. (dle osobní konzultace s Ing. arch. Janou Mejzrovou). Hlavními výchozími místy turistických aktivit jsou Bedřichov, Kořenov, Josefův Důl.

Mezi doplňkové aktivity cestovního ruchu, odehrávající se v přírodě, patří horolezectví, orientační běhy a táboření. Nejatraktivnějšími místy pro horolezce jsou severní svahy Jizerských hor, kde se nacházejí žulové skály. Podobně jako v zimní sezóně, se také v letních měsících oblast Jizerských hor potýká s jízdami na motorkách a čtyřkolkách. Přestože jsou tyto aktivity v oblasti Jizerských hor zakázané, přitahují stále více lidí. Jejich neohleduplné chování přispívá k ničení významných přírodních lokalit v území.

Krkonoše – zimní sezóna

V oblasti Krkonoš je cestovní ruch a rekreace soustředěna především na sjezdové a běžecké lyžování, převahuje spíše sjezdového lyžování. Krkonoše mohou díky svým přírodním a lokalizačním podmínkám návštěvníkům nabídnout rozmanité doplňkové sportovní aktivity. Jedná se především o skialpinismus, lezení na ledech a chůzi na sněžnicích. Dalšími možnými aktivitami, které lze absolvovat přímo v samotných lyžařských střediscích, je snowtubing, freestyle lyžování, lezení na ledopádech. V Krkonoších je pouze jedna lokalita, v níž lze lezení na ledech provozovat, proto je počet osob, které si aktivitu mohou vyzkoušet, omezen na šestnáct osob za den. Dalšími možnostmi vyžití jsou aktivity vykonávané v rámci samotných středisek, (např. koupání v bazénech, relaxace ve wellness).

Krkonoše mají na české poměry ideální podmínky pro rozvoj sjezdového lyžování. Proto se zde nachází nejvíce lyžařských středisek z celé České republiky. Najdeme zde lyžařská střediska lokálního, regionálního i národního významu. Lyžařská střediska národního významu ležící v Krkonoších jsou představena v tabulce č. 1.

Lyžařská střediska národního významu v CHKO JH a KRNAP. Najdeme zde největší lyžařská střediska v České republice – Špindlerův Mlýn, jehož přepravní kapacita je více než 20 tisíc osob za hodinu, a Rokytnici nad Jizerou, s přepravní kapacitou téměř 17 tisíc osob za hodinu. (Lyžařská střediska 2012)

Běžecké lyžování nemá v Krkonoších tak silnou tradici a historii jako v Jizerských horách. V dnešní době se ovšem začíná více prosazovat a zvyšuje se také počet turistů, kteří Krkonoše navštěvují za účelem sportovního vyžití v podobě běžeckého lyžování. Hlavní trasou je Krkonošská magistrála, pro lyžaře spíše známá jako Krkonošská lyžařská cesta, která ve své délce přibližně 90 kilometrů prochází celým územím Krkonoš od Rýchor až k Jizerským horám. (Krkonošská magistrála 2012) S ostatními připojenými tratěmi je v oblasti Krkonoš více než 500 kilometrů běžeckých tratí. Strojově upravované jsou především části poblíž lyžařských středisek a na výchozích místech magistrály. Výchozí body nalezneme na Benecku, v Kořenově, Harrachově, Špindlerově Mlýně, Peci pod Sněžkou, ve Vrchlabí, Malé Úpě a Jánských Lázních. Nejznámější je okruh Žalskou rozsochou, který měří necelých 28 kilometrů, výchozím místem této trasy je Špindlerův Mlýn. Další trasy vedou z Pece pod Sněžkou do Špindlerova Mlýna, Malé Úpy, navštěvovaná je také trasa Svatý Petr – Strážné, dále v okolí Harrachova. (Krkonoše – běžecké lyžování 2012)

Krkonoše – letní sezóna

V letní sezóně je nejvýznamnější sportovní aktivitou Krkonoš cyklistika ve všech svých formách. Následuje pěší turistika a další sportovní aktivity, jako jsou lanové aktivity, paragliding a další, které se odehrávají především v turistických střediscích.

Vybavenost území značenými cyklistickými trasami může přispět ke zvýšení jejich pozitivních rozvojových a ekonomických efektů. V souladu s výše uvedenými informacemi lze značené cyklistické trasy považovat za významný nástroj udržování a podpory návštěvnosti území. Území Krkonoš má díky tvaru svého reliéfu velmi dobré podmínky pro provozování cyklistiky. Některé strmější části s vyšším převýšením jsou vhodnější spíše pro fyzicky zdatnější cyklisty, než pro standardní poznávací cyklistiku. Ve vrcholových partiích Krkonoš a na hřebenech hor je z důvodu výrazné ochrany přírody provozování cykloturistiky zakázáno. Cykloturistika je proto směřována především do nižších poloh na lesní cesty. V oblasti najdeme množství nadregionálních, regionálních a místních cyklotras. Oblastí Krkonoš procházejí Jizersko – krkonošská

cyklotrasa a Labská trasa. Celkem se na území Krkonoš nachází 27 cyklotras a cyklostezek, v celkové délce 437 kilometrů. (Krkonoše – cyklotrasy 2012) Jedním z hlavních problémů těchto cyklotras je velmi často jejich špatný stav, který v některých případech, může ohrožovat zdraví návštěvníků, stále ovšem dochází k opravování a rekonstrukci tras.

Pro pěší turistiku mají Krkonoše díky svým přírodním parametrům ideální podmínky. Turistika se v oblasti rozvíjí od konce 18. století, kdy se začaly stavět nové komunikace, které turistům umožňovaly přístup do hor. Při stavbě nových komunikací, tras a stezek je kladen důraz na minimalizaci narušení přírodních a kulturních hodnot území. Při pohybu na území KRNAP je nutné znát a dodržovat pravidla návštěvního řádu. Návštěvní řád na území I. zóny Krkonošského národního parku zakazuje vstupovat mimo turisticky vyznačené cesty a v zimě také mimo tyčové značení. Na území Krkonoš dnes najdeme přibližně 700 kilometrů turisticky značených tras. Tyto trasy prochází všemi zónami parku, vedou rozmanitým terénem s různou náročností cesty. V celém pohoří funguje tzv. pásové značení ve čtyřech základních barvách – červené, zelené, modré, žluté. (Krkonoše – pěší turistika 2012)

Tab. 1: Lyžařská střediska národního významu v CHKO JH a KRNAP

Střediska cestovního ruchu	Oblast	Přepravní kapacita vleků a lanovek	Délka sjezdovek v m	Kapacita HUZ	Pořadí střediska z hlediska kapacity HUZ
Špindlerův Mlýn (Svatý Petr, Horní Mísečky-Medvědí)	Krkonoše	20 543	23 745	9 000	3.
Rokytnice nad Jizerou (Horní Domky, Studenov, Pařez, Sachrovka)	Krkonoše	16 695	23 020	4 800	9.
Pec pod Sněžkou (Pec pod Sněžkou, Velká Úpa, Pěnkavčí vrch)	Krkonoše	13 820	10 703	7 500	5.
Jánské Lázně (Černá Hora)	Krkonoše	11 250	11 300	3 500	12.
Černý Důl	Krkonoše	9 325	6 500	1 147	61.
Vrchlabí (Herlíkovice, Bubákov)	Krkonoše	7 100	12 350	1 287	52.
Vítkovice	Krkonoše	6 350	5 300	1 500	40.
Tanvald (Špičák)	Jizerské hory	6 110	6 700	777	107.
Janov nad Nisou (Severák)	Jizerské hory	6 005	4 900	1 749	31.
Bedřichov	Jizerské hory	5 520	5 200	1 384	47.
Paseky nad Jizerou	Krkonoše	4 870	10 030	295	346.

Harrachov	Krkonoše	4 612	7 300	4 800	8.
-----------	----------	-------	-------	-------	----

HÚZ = hromadná ubytovací zařízení

Pramen: (Vystoupil a kol. 2011 s. 132-133.)

Z uvedené tabulky je patrné, že se nejvýznamnější lyžařská střediska nacházejí v Krkonoších. V Krkonoších leží tři největší střediska v České republice, největším je Špindlerův Mlýn, jehož skiareál zahrnuje také sjezdovky Horních Míseček, Svatého Petra a Medvědínu. Hodinová přepravní kapacita osob je zde nejvyšší v České republice (více než 20 000 osob) a délka sjezdovek přesahuje 23 kilometrů. Z tohoto pohledu je zde také velmi kvalitní stav základní a doprovodné infrastruktury. Sjezdové lyžování hraje zásadní roli v rozvoji cestovního ruchu a v jednotlivých aktivitách cestovního ruchu v Krkonoších, u Jizerských hor převažuje význam běžeckého lyžování.

1.2.2 Druhé bydlení

Druhé bydlení (objekty individuální rekreace = OIR) je také považováno za jednu z forem cestovního ruchu. Tímto tématem se zabývá Fialová a kol. (2004), Vystoupil a kol. (2011, s. 143-146) V České republice má druhé bydlení specifický a velmi významný potenciál v ubytovací turistické infrastruktuře. Má také význam ve struktuře domácího cestovního ruchu, v jeho objemu a kapacitách. Vysokým počtem objektů druhého bydlení zaujímá Česká republika v Evropě specifické postavení. Také vlastnictví rekreačních objektů je jedno z největších v Evropě. Druhé bydlení (chataření či chalupaření) je jeden z významných znaků typických právě pro naši republiku. OIR, přesněji objekty v individuálním vlastnictví, se dnes v České republice podílejí přibližně sedmdesáti procenty na celkové lůžkové kapacitě cestovního ruchu a rekreace. Mezi objekty individuální rekreace patří především chaty a chalupy. Pro vytvoření jasnější představy o této problematice si stručně představíme rozdíl mezi těmito pojmy.

Chaty – Tímto se zabýval Pácl (2008) a Zapletalová (2007) Většinou byly budovány přímo za účelem trávení volného času, seberealizace a uspokojení potřeb jednotlivých majitelů a stavitelů zároveň. Chaty jsou spíše malé stavby, jednoduchého rázu, které si vlastník vystavěl. Najdeme je především v přírodě a mimo město. Často byla určena maximální velikost stavby a docházelo k vytváření kolonií či chatařských osad. Z hlediska volného času, lze chataře považovat za „pasivnější“, jelikož se spíše věnují odpočinku, výletům, sportování nebo zahrádkaření. Důraz je kladen především na rodinné soukromí.

Chalupy – Můžeme je charakterizovat jako venkovský celek, někdy i několik set let starý, který byl původně zbudován jako venkovské hospodářství k trvalému obývání. Na rozdíl od chat, najdeme tyto stavby velmi často v intravilánu jednotlivých obcí. (Zapletalová 2007) Chalupáři mají větší snahu o navazování kontaktů s okolím, ve kterém je chalupa umístěna.

Podle Vystoupil a kol. (2011. s. 144-147) se počátky chatové rekreace u nás začaly objevovat už od 20. a 30. Let 20. století, avšak o rozvoji této specifické rekreační formy můžeme mluvit až od roku 1945. Z hlediska vývoje druhého bydlení v České republice lze vymezit „čtyři“ hlavní etapy, od počátku 50. let až do poloviny 60. let se začalo druhé bydlení pozvolna rozvíjet, v následujícím období (od druhé poloviny 60. let do poloviny 80. let) došlo k velmi výraznému a strmému nárůstu množství chat a chalup. Ve třetí etapě, dochází ke zpomalování růstu množství chat a chalup. Od 90. let do současnosti trvá určitá fáze nasycení. V této poslední etapě nedochází k zásadním výkyvům v počtech objektů individuální rekreace. Při sčítání lidu v roce 1991 bylo zjištěno téměř 430 tisíc objektů individuální rekreace. Pro srovnání – v roce 1935 to bylo asi 5 tisíc objektů, v roce 1965 zhruba 90 tisíc objektů. Poté došlo k výraznému růstu individuálních rekreačních objektů, v roce 1980 jich bylo téměř 280 tisíc. Při sčítání lidu v roce 2001 byl počet OIR přibližně 500 tisíc. (Vystoupil a kol. 2006, str. 48) Druhé bydlení má u nás svá funkční a prostorová specifika. Ve větší části okresů převažuje chataření, a to zejména v příměstských rekreačních oblastech, dále pak v oblastech letní rekreace u vody, přesněji v blízkosti našich nejvýznamnějších vodních toků a vodních ploch. Chataření také nalezneme jako specifický rys v určitých částech moravských horských oblastí, jakou jsou například Beskydy.

Chalupaření je typické spíše pro konkrétní území České republiky, (např. Krkonoše, Jizerské hory, Šumava...). V těchto oblastech podíl chalup výrazněji převyšuje podíl chat. Počátky chalupaření jsou spjaté s transformací obytné a výrobní funkce v „dosídlených“ podhorských obcích, především pak v turisticky atraktivních horských oblastech na funkci obytně-rekreační až rekreační. Druhé bydlení a všechny aktivity k němu patřící jsou spojeny především s městským obyvatelstvem.

Tab. 2: Objekty individuální rekreace v CHKO Jizerské hory (SLDB 1991)

obec	počet OIR (SLDB 1991)	obec	počet OIR (SLDB 1991)
Albrechtice v Jizerských horách	238	Kořenov	316
Bedřichov	223	Lázně Libverda	34
Bílý Potok	83	Lučany nad Nisou	327
Desná	214	Nové Město pod Smrkem	92
Děčichov	34	Oldřichov v Hájích	104
Frýdlant	90	Raspenava	88
Hejnice	91	Smržovka	195
Janov nad Nisou	429	Tanvald	165
Jiřetín pod Bukovou	18	Zlatá Olešnice	89
Josefův Důl	411		

Pramen: Statistický lexikon obcí 1992 (1994), SLDB 1991

Podle přiložené tabulky můžeme vidět, že větší počet objektů individuální rekreace se nachází na jihu Jizerských hor, nejvíce v okrese Jablonec nad Nisou. Výraznější zastoupení mají ve všech obcích chalupy, především chalupy vyčleněné z bytového fondu (chalupy bez registrace na úřadech, chalupy spadající pod objekty individuální rekreace). Největší počet objektů individuální rekreace nalezneme v obci Janov nad Nisou. Naopak nejméně OIR bylo v roce 1991 v obci Zlatá Olešnice, kde je to pouze 89. Podle SLDB 1991 dosahovala nejvyššího počtu lůžek v objektech individuální rekreace obec Janov nad Nisou, bylo to 1908 lůžek, dále pak obec Kořenov s počtem 1724 lůžek. Nejmenším počtem lůžek v objektech individuální rekreace disponují obec Lázně Libverda a město Frýdlant.

Tab. 3: Objekty individuální rekreace v KRNP (SLDB 1991)

obec	počet OIR (SLDB 1991)	obec	počet OIR (SLDB 1991)
Benecko	2	Mladé Buky	42
Černý Důl	86	Paseky nad Jizerou	17
Dolní Dvůr	57	Pec pod Sněžkou	346
Dolní Lánov	26	Poniklá	26
Harrachov	48	Rokytnice nad Jizerou	4
Horní Branná	18	Rudník	111
Horní Maršov	224	Strážné	131
Jablonec nad Jizerou	97	Svoboda nad Úpou	14
Jánské Lázně	30	Špindlerův Mlýn	82
Jestřabí v Krkonoších	36	Víchová nad Jizerou	15
Jilemnice	24	Vítkovice v krkonoších	75
Kořenov	316	Vrchlabí	121
Lánov	46	Žacléř	96
Malá Úpa	184		

Pramen: Statistický lexikon obcí 1992 (1994), SLDB 1991

Podle přiložené tabulky můžeme vidět, že výraznější koncentrace objektů individuální rekreace (dále pouze OIR) je na jihu Krkonoš, stejně jako v případě Jizerských hor. Ovšem ve srovnání s absolutními počty OIR nepatří oblast Krkonoš k dominantním oblastem v rámci České republiky. Na jihu oblasti dosahuje nejvyššího počtu OIR obec Pec pod Sněžkou, kde jich v roce 1991 bylo 346 a obec Horní Maršov s počtem 224 OIR. Ovšem na druhém místě, co do počtu OIR je Kořenov, ležící na severu vymezeného území, který je součástí Krkonoš, ale také Jizerských hor, kde jich v roce 1991 bylo 316. Velmi nízkého počtu OIR dosahovaly obce Benecko a Rokytnice nad Jizerou. „Dvě třetiny objektů individuální rekreace (66,5%) tvoří v oblasti Krkonoš chalupy vyčleněné z bytového fondu, což je hodnota velmi vysoká“. GAREP (2003, s. 76)

1.3. Vymezení turistických oblastí a regionů

Neexistuje jednoznačný pohled na vymezení a definování turistických oblastí a regionů, většinou se ovšem tyto dva pojmy co do významu v zásadě nerozlišují. Užijeme-li definice z výkladového slovníku cestovního ruchu (Zelenka, Pásková 2002, s. 245), tak můžeme říci, že region cestovního ruchu je jeden z typů regionů, který může být vymezen jako homogenní (z hlediska předpokladů pro realizaci cestovního ruchu, úrovně infrastruktury a atraktivit území) nebo jako heterogenní region.

Geografie cestovního ruchu, považuje oblast (region) cestovního ruchu za určitou základní územní jednotku cestovního ruchu. Můžeme pak říci, že se jedná o nejvýše postavenou hierarchickou jednotku, která je „homogenní z hlediska struktury potenciálu krajiny pro cestovní ruch“. (Vystoupil a kol. 2007, s. 34) Dále pak není vymezena velikost turistické oblasti, proto se může jednat, jak o seskupení území více států, tak o určité lokality v nich.

V České republice hraje velmi významnou roli pro vymezení turistických regionů a oblastí Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism (státní příspěvková organizace Ministerstva pro místní rozvoj České republiky. Byla zřízena v roce 1993 za účelem rozvoje a propagace České republiky jako atraktivní turistické destinace na zahraničním a dnes už i na domácím trhu). Tato organizace chápe turistické regiony spíše jako marketingové regiony: základním a nejvýznamnějším prvkem jsou samotné obce a především jejich ochota a snaha o vzájemnou spolupráci. Díky správné a aktivní spolupráci dochází také k lepšímu rozvoji obcí samotných. Jedná se například o vytváření svazků jednotlivých obcí, o spolupráci v tématech jako je vytváření a

zdokonalování základní i doprovodné infrastruktury. Podle CzechTourism nejsou také turistické regiony a oblasti totožné, jako tomu bylo u předchozích vymezení. Důkazem je to, že regiony jsou z hierarchického hlediska postaveny jako vyšší jednotky než oblasti. Význam regionů dále souvisí především s marketingovou propagací do zahraničí. Dnes je v České republice vymezeno celkem sedmnáct turistických regionů (některé se rozkládají na území více krajů).

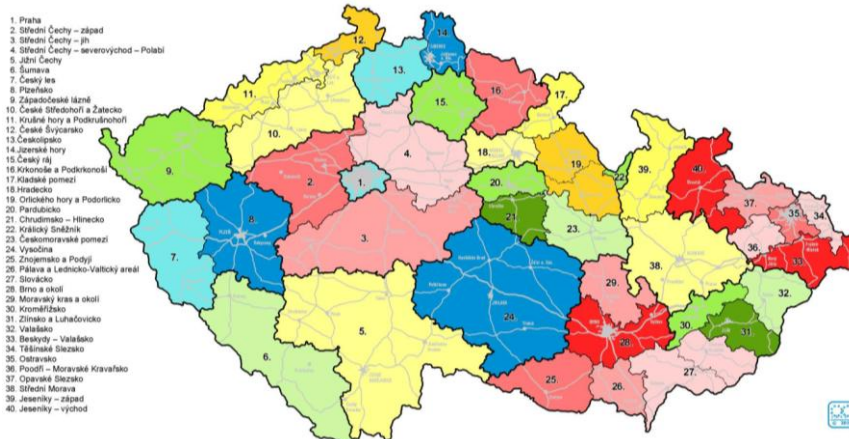
Obr. 2: Vymezení turistických regionů v České republice

Pramen: Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism, 2010

Podle Vystoupila a kol. (2007, s. 34) jsou turistické regiony v České republice většinou většího rozsahu, a proto jsou některé z nich členěny na turistické oblasti. Dnes je na území České republiky vymezeno čtyřicet turistických oblastí. Toto členění je podstatné spíše pro domácí návštěvníky, kteří znají území více a mohou také lépe vnímat menší regionální rozdíly těchto oblastí. Dalším důvodem pro vytvoření turistických oblastí byly výsledky Rajonizace cestovního ruchu v ČSSR z roku 1962. Na jejich základech se ve vymezených územích dávala přednost především činnostem, které byly v souladu s převažujícími funkčními vlastnostmi daného území, s časovou využitelností. S tím souviselo také zvýšené množství vydávání map, mapových průvodců a představování území pomocí prezentací, které umožnily lidem lépe se ztotožnit s novým členěním území. Vymezení území souvisela také s lokálním patriotismem a vztahem jednotlivých obyvatel k dané oblasti. Jedním z posledních důvodů, proč byly vymezeny turistické oblasti, je lepší organizace činností v porovnání s kraji či regiony. Tato skutečnost je dána velkým množstvím subjektů v jednotlivých turistických oblastech. Menší celky jsou z tohoto pohledu lépe organizovatelné, podstatné jsou ovšem jejich předpoklady, snahy o rozvoj a spolupráci s ostatními.

Obr. 3: Vymezení turistických oblastí v České republice

Pramen: Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism, 2010

1.4. Základní charakteristika Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory

Chráněná krajinná oblast Jizerské hory je součástí turistického regionu Jizerské hory, proto v této bakalářské práci nejdříve stručně představím charakteristiku turistického regionu Jizerské hory s administrativním vymezením jeho obcí. Ovšem větší podstatu pro téma bakalářské práce má samotná chráněná krajinná oblast Jizerské hory, která bude více představena.

1.4.1 Turistický region Jizerské hory

Turistický region Jizerské hory se nachází na území Libereckého kraje. Celá oblast se rozkládá na území třech hlavních okresů – Liberce, Jablonce nad Nisou a Semil. V dnešní době tuto oblast tvoří celkem 35 obcí, které jsou od roku 2005 spojeny ve svazek obcí Jizerské hory, který se stal zastřešující organizací cestovního ruchu v regionu s cílem podporovat jeho rozvoj. Dnes se již jedná o zájmové sdružení právnických osob, protože zakládajícími členy nebyly pouze obce a města jako taková, ale také mikroregiony Frýdlantsko, Tanvaldsko a Kamenice. Většina obcí spadá právě pod tyto regiony, (kromě obcí Jablonec nad Nisou, Lučany nad Nisou, Janov nad Nisou a Oldřichov v Hájích). Celkově se region Jizerské hory rozkládá na dvou specifických zájmových územích – Frýdlantsko a Jizerské hory. (GAREP 2006, s. 7-8)

Vymezení jednotlivých obcí náležících do turistického regionu Jizerské hory vidíme v následující tabulce 4:

Tab. 4: Administrativní vymezení regionu Jizerské hory

OBEC	OBEC
Albrechtice v Jizerských horách	Josefův Důl
Bedřichov	Kořenov
Bílý Potok	Krásný Les
Bulovka	Kunratice
Černousy	Lázně Libverda
Desná	Liberec
Děčichov	Lučany nad Nisou
Dolní Řasnice	Nové město pod Smrkem
Frýdlant	Oldřichov v Hájích
Habartice	Pertoltice
Harrachov	Plavy
Hejnice	Raspenava
Heřmanice	Smržovka
Horní Řasnice	Tanvald
Jablonec nad Nisou	Velké Hamry
Janov nad Nisou	Višňová
Jindřichovice pod Smrkem	Zlatá Olešnice
Jiřetín pod Bukovou	

Pramen: <http://www.jizerky.cz/cz/o-regionu/mesta-a-obce/> + vlastní zpracování

Velmi zvláštní postavení především díky své poloze mají v tomto svazku obce a významná turistická střediska Harrachov a Kořenov. Jako členové mikroregionu Tanvaldsko, se v roce 2005 staly součástí již druhého svazku měst a obcí, protože od roku 2000 jsou již ve svazku Krkonoše. Harrachov se z hlediska cestovního ruchu hlásí spíše ke Krkonošim, a z hlediska geografického tam také jednoznačně patří. Obec Kořenov, ležící na pomezí Jizerských hor a Krkonoš může náležet oběma regionům zároveň, a proto je možné Kořenov považovat za důležitou hranici mezi těmito regiony. Členství obcí v obou regionech bychom mohli považovat za výraz jejich aktivity a snahy co nejvíce podporovat svůj rozvoj, a také rozvoj cestovního ruchu. (GAREP 2006, s. 7-8)

1.4.2 Chráněná krajinná oblast Jizerské hory

Chráněná krajinná oblast (dále jen CHKO) Jizerské hory se nachází na území Libereckého kraje, přesněji v jeho nejsevernější části. Sídlo její správy nalezneme v krajském městě Liberec. Celá oblast zahrnuje Jizerské hory a jejich podhůří s výjimkou Černostudničního hřebene. CHKO Jizerské hory se rozkládá mezi městy Liberec, Frýdlant, Tanvald, Jablonec nad Nisou, Kořenov, Nové Město pod Smrkem. Východní část území sahá k polským hranicím, dále se pak hranice regionu střetávají s Krkonošským národním parkem. CHKO Jizerské hory byla vyhlášena roku 1967 s účinností od 1. 1. 1968. Celková rozloha chráněné krajinné oblasti je 368 km². Území

je velice hustě zalesněné, lesnatost je přibližně 73 % území. Takto vysoký podíl zalesnění byl jedním z důvodů vyhlášení území chráněným. Nejnížší nadmořské výšky oblast dosahuje nedaleko Frýdlantu (325 m. n. m.) Nejvyšším bodem regionu Jizerské hory je Smrk (1124 m. n. m.).

Tab. 5: Obce náležící do území CHKO Jizerské hory

Albrechtice v Jizerských horách	Kořenov
Bedřichov	Lázně Libverda
Bílý Potok	Lučany nad Nisou
Desná	Nové Město pod Smrkem
Děčichov	Oldřichov v Hájích
Frýdlant	Raspenava
Hejnice	Smržovka
Janov nad Nisou	Tanvald
Jiřetín pod Bukovou	Zlatá Olešnice
Josefův Důl	

Pramen: <http://www.jizerky.cz/cz/o-regionu/mesta-a-obce/> + vlastní zpracování

Geologie

Oblast Jizerských hor je prvohorního stáří. Téměř celé území Jizerských hor je tvořeno krkonošsko-jizerským žulovým plutonem, což dále ovlivňuje nejen geomorfologii, ale také půdní poměry a případný charakter vegetace. V plošně menších oblastech nalezneme starší přeměněné horniny pláště plutonu, například svory a ortoruly. Smrk, nejvyšší hora celé oblasti, a s ním také severní hřeben Jizerských hor jsou tvořeny ortorulami a dvojslídnyými rulami krkonošsko-jizerského - krystalinika. Jen ojediněle lze v Jizerských horách nalézt krystalinický vápenec (Vápenný vrch u Raspenavy). Nižší polohy, především úbočí a údolí, jsou občasné pokryty čtvrtohorními sedimenty. Ve vyšších polohách je patrný výskyt různě silných vrstev rašeliny. Délka krkonošsko-jizerského plutonu je přibližně 70 kilometrů (od Machnína na západě po Sněžku na východě), mocnost plutonu je 4 až 5 kilometrů. Oblast Jizerských hor je z největší části budována hrubozrnnou žulou s růžovými až červenými ortoklasy, tato žula je také známá jako „liberecká“. (CHKO JH – geologie 2012)

Geomorfologie

Z hlediska geomorfologického členění jsou Jizerské hory celkem Krkonoško – jesenické soustavy a Podkrkonošské podsoustavy. Dále se dělí na Smrčskou hornatinu a Jizerskou hornatinu. Geomorfologický ráz krajiny Jizerských hor je ovlivněn z velké části geologickou strukturou (krkonošsko-jizerským plutonem). Náhorní a vrcholové

plošiny jsou tvořeny spíše mělkými údolími, ze kterých místy vystupují vrcholy a oblé hřbety. V oblasti Jizerských hor je patrný výskyt skalních útvarů, jako jsou skalní hříby a kupy. Velmi výrazný rozdíl ve tvaru reliéfu je mezi severními a jižními svahy Jizerských hor. Severní svahy jsou spíše strmé, vysokého srázu, tvořeny těžko členitým terénem. Vyskytují se zde také mohutné skalní stěny a sutě při severní hraně (v oblasti Frýdlantského cimbuří). Jižní svahy jsou spíše mírně svažité a mají zaoblený ráz vrcholových partií hřebene Jizerských hor. Dalšími typickými tvary Jizerských hor jsou exfoliační klenby, izolované skály, skalní hradby. (CHKO JH – geomorfologie 2012)

Půdní poměry

Půdní pokryv na území Jizerských hor je ovlivňován jejich geologickou a geomorfologickou charakteristikou. Přibližně 73 % plochy Jizerských hor pokrývají lesní půdy. Díky žulovému podloží je v oblasti typický výskyt spíše silně kyselých až kyselých (pH 3,5 – 5,5) a středně až silně humózních půd. V Jizerských horách převládají kambizemní podzoly, které jsou často zrašelinělé (centrální oblasti). Pro plošinu Jizerských hor jsou typické organozemě a organozemní gleje, které jsou ovlivněny přítomností rašelinišť. Ve vrcholových partiích nad 1000 m. n. m. je výrazný výskyt podzolů. Na významné části severních skalnatých svahů se objevují litozemě a rankery. Z pohledu zrnitosti převažují ve vyšších horských polohách lehčí půdy, které obsahují menší podíl jílovitých částic a větší podíl šterku. Naopak v nižších polohách převažují půdy zrnitójílové a jílovitohlinité. (CHKO JH – půdní poměry 2012)

Hydrologie

Území Jizerských hor má poměrně hustou říční síť a výrazné přírodní zdroje povrchové vody. V roce 1978 byla na území Jizerských hor vyhlášena Chráněná oblast přirozené akumulace vod (CHOPAV). Oblast Jizerských hor náleží do dvou úmoří, Severního moře (povodí Labe) a Baltského moře (povodí Odry). Lužická Nisa je jedním z nejdelších vodních toků zájmové oblasti CHKO Jizerské hory, délka jejího toku na území České republiky je 55,1 kilometrů a plocha povodí 375,3 km². Lužická Nisa pramení nedaleko Bedřichova a patří do povodí řeky Odry. Dalším významným tokem v oblasti je řeka Smědá, která je pravostranným přítokem Lužické Nisy. Mezi další větší toky Jizerských hor lze zařadit Černou a Bílou Nisu, Kamenici, Bílou a Černou Desnou. Tyto řeky najdeme především na jižních a jihozápadních svazích Jizerských hor. Na východě oblasti má dominantní postavení řeka Jizera, jejíž délka toku na území České republiky je 163,9 kilometrů, plocha povodí je 2193,4 km². V Jizerských horách je

relativně velké množství menších a středních toků. Z hlediska vodních ploch jsou v oblasti Jizerských hor dominantní tři vodní nádrže, Josefův Důl na řece Kamenici, Souš na Černé Desné a Bedřichov na Černé Nise. Všechny tyto nádrže jsou významnými zdroji pitné vody pro Liberec a Jablonec nad Nisou. (CHKO JH- hydrologie 2012)

Klimatické poměry

Téměř celá oblast Jizerských hor je podle Quitta (1971) charakteristická chladným a velice vlhkým podnebím. Velmi často v oblasti dochází k teplotním a zejména srážkovým extrémům, které mnohdy dosahují rekordních hodnot. Velká proměnlivost oblasti je způsobena především výraznou členitostí terénu (sklon svahů, horninové podloží, vegetační kryt). Průměrná roční teplota se pohybuje v rozmezí 4 – 7 °C. Nejchladnějším měsícem roku je leden, kdy je průměrná teplota od -7 °C do -3 °C, nejteplejším měsícem je červenec (12 – 16 °C). Extrémním případem byl rok 1940, kdy byla na Jizerce naměřena teplota -42 °C. Jizerské hory patří k nejdeštivějším místům v České republice, srážkový úhrn se zde pohybuje v rozmezí 800 – 1700 mm/rok. Jizerské hory jsou na prvním místě v naměřených hodnotách denních, měsíčních i ročních úhrnů srážek v České republice. V roce 1897 na Nové Louce u Bedřichova napršelo během 24 hodin 345 mm srážek. V roce 1926 byl průměrný roční úhrn srážek extrémně vysoký, dosáhl hodnoty 2 201 mm. Sněhová pokrývka leží na svazích Jizerských hor přibližně 140 – 160 dní v roce, v nejvyšších polohách dosahuje její mocnost 150 centimetrů, v extrémních případech i 300 centimetrů. V Jizerských horách jsou také typické teplotní inverze, při nichž jsou sníženiny okolo masivu Jizerských hor zaplavovány přílivy studeného vzduchu z vrcholových partií.

Fauna

Stejně jako flóra, je i fauna Jizerských hor značně ovlivněna geografickou polohou, vegetačním pokryvem a drsnými klimatickými podmínkami. Pro území Jizerských hor jsou charakteristická živočišná společenstva rašelinišť, bučin a horských klimaxových smrčín (pouze v jejich fragmentech). Největšího významu dosahuje především severská fauna rašelinišť. Z bezobratlých živočichů jsou vzácné především reliktní druhy (například pavouk slíďák, žijící na šterkopísčitých náplavech řeky Jizery, dále pak druhy brouků z čeledi drabčíkovitých. Patrný je i výskyt střevlíků, vzácně pak kovařika a horských druhů tesaříků. Z obratlovců by měla být největší pozornost věnována výskytu mloka skvrnitého, poměrně hojně zastoupení má také čolek horský a slepýš křehký. V nižších polohách se v potocích vyskytuje pstruh potoční. Na území

Jizerských hor je vyhlášena ptačí oblast, hlavními druhy pod ochranou jsou tetřívka obecný a sýc rousný. V bučinách na severních svazích Jizerských hor jen vzácně hnízdí čáp černý, včelojed lesní. Z pohledu savců je typický výskyt spárkaté zvěře (jelení a srnčí). Jejich populace jsou početné a převyšují stavy únosné pro přírodní prostředí, protože zvěř působí značné škody v lesních porostech. (CHKO JH – fauna 2012)

Flóra

Příroda Jizerských hor, a především charakteristika její květeny, je značně ovlivněna žulovým podložím, velmi členitým reliéfem a v neposlední řadě drsnými klimatickými podmínkami. V posledních letech dochází k ovlivnění flóry v důsledku změn charakteru přírodního prostředí náhorních plošin. Dalším faktorem, který ovlivňuje flóru Jizerských hor, je velmi výrazné emisní znečištění, jenž v druhé polovině 20. století výrazně poškodilo vrcholové partie jizerskohorského hřebene. V důsledku působení těchto faktorů je druhové zastoupení flóry na území Jizerských hor velmi nízké. V porovnání s Krkonoši zde chybí subalpínské pásmo a ledovcové kary, které bývají útočištěm druhů nesnášejících lesní konkurenci. Hlavním, a nejdůležitějším přirozeným vegetačním typem na území Jizerských hor je les. Nejedná se ovšem o celou plochu oblasti, podoba Jizerských hor je utvářena také rašeliništi, mokřady, skalnatými svahy, přirozenými vodními plochami. Nejčastější vegetační stupeň je smrkobukový, v menším rozsahu jedlobukový až smrkový lesní vegetační stupeň. Před příchodem člověka do oblasti byly vyšší polohy typické klimaxovými smrčínami, dnes se ovšem zachovaly pouze jako fragmenty (roste zde například čípek objímavý, podbělice alpská). Unikátní rostlinná společenstva se dodnes dochovala na rašeliništích, v jejich okolí se vyskytuje řada vzácných druhů rostlin (ostřice chudokvětá, blatnice bahenní, rosnatka okrouhlostá (masožravý druh), jalovec obecný). V podhůří Jizerských hor se v některých místech zachovaly druhově bohaté louky s výskytem vstavačovitých rostlin. Velmi specifickou a jedinečnou lokalitou z pohledu rostlinných společenstev je vrch Bukovec, kde se díky čedičovému podkladu vyskytují horské druhy rostlin (hořec tolitovitý), i rostliny teplejších oblastí (sasanka pryskyřníkovitá, dymnivka dubovitá). (CHKO JH – flóra 2012)

1.5. Základní charakteristika národního parku Krkonoše

Národní park Krkonoše je součástí turistického regionu Krkonoše, proto v této bakalářské práci nejprve stručně uvedu charakteristiku turistického regionu Krkonoše

s administrativním vymezením jeho obcí. Pro téma této bakalářské práce je podstatné samotné území Krkonošského národního parku, které bude představeno podrobněji.

1.5.1 Turistický region Krkonoše

Turistický region Krkonoše má velmi výhodnou geografickou polohu v rámci střední Evropy. Rozkládá se na hranicích České republiky (Královéhradeckého a Libereckého kraje) a Polska, není příliš vzdálený od hranic s Německem. V blízkosti a v zázemí Krkonoš se nachází několik významných sídelních aglomerací – v Polsku je to Wrocław, v České republice Praha, Hradec Králové, Pardubice. V současné době je region tvořen 64 městy a obcemi, celkem 41 jich je součástí svazku měst a obcí Krkonoše. Svazek se svou činností snaží o všestrannou podporu předpokladů pro plnohodnotný život obyvatel Krkonoš. Zvláštní pozornost je věnována rozvoji cestovního ruchu jako jednomu ze základních pilířů ekonomické stability regionu. Svazek měst a obcí Krkonoše komunikuje a spolupracuje se správou Krkonošského národního parku a Horskou službou především v rámci vybraných projektů (například „Krkonoše – lyžařský běžecký ráj“ a „Krkonoše ze sedla kola“). (GAREP 2003)

Tab. 6: Administrativní vymezení regionu Krkonoše a Podkrkonoší

Benecko	Jánské Lázně	Poniklá
Bemartice	Jestřabí v Krkonoších	Prosečná
Bělá	Jilemnice	Rokytnice nad Jizerou
Bukovina u Čisté	Klásterská Lhota	Roprachtice
Bystrá nad Jizerou	Kořenov	Roztoky u Jilemnice
Černá	Košťálov	Rudník
Černý Důl	Královec	Staré Buky
Dolní Branná	Kruh	Strážné
Dolní Dvůr	Kunčice nad Labem	Studenec
Dolní Kalná	Lampertice	Svoboda nad Úpou
Dolní Lánov	Lánov	Svojeck
Dolní Olešnice	Levínská Olešnice	Špindlerův Mlýn
Hamrův	Libštát	Trutnov
Háje nad Jizerou	Malá Úpa	Vichová nad Jizerou
Horka u Staré Paky	Mladé Buky	Vítězná
Homí Branná	Martinice v Krkonoších	Vitkovice v Krkonoších
Homí Kalná	Mříčná	Vlčice
Homí Maršov	Paseky nad Jizerou	Vrchlabí
Homí Olešnice	Pec pod Sněžkou	Vysoké nad Jizerou
Hostinné	Peřimov	Zlatá Olešnice
Chotěvice	Pilníkov	Žacléř
Jablonec nad Jizerou		I

 Členové svazku měst a obcí Krkonoše
Pramen: <http://www.krkonoše.eu> + Vlastní zpracování

1.5.3 Krkonošský národní park

Krkonošský národní park (dále jen KRNAP) je nejstarším národním parkem na území České republiky. Část parku, ležící na území České republiky, byla vyhlášena 17. 5. 1963 a území, ležící v Polsku, již o čtyři roky dříve, v roce 1959. Ustanovení oblasti národním parkem proběhlo především z důvodu ochrany jedinečné druhové skladby rostlin a živočichů. Oblast KRNAP se rozkládá na území Libereckého a Královéhradeckého kraje. Severní hranice parku je vedena po státní hranici s Polskem. Sídlo správy Krkonošského národního parku leží ve Vrchlabí. Celková rozloha národního parku je 54 969 hektarů. V KRNAP leží nejvyšší hora České republiky, Sněžka (1602 m. n. m.).

Tab. 7: Obce náležící do území Krkonošského národního parku

Benecko	Mladé Buky
Černý Důl	Víchová nad Jizerou
Dolní Dvůr	Paseky nad Jizerou
Dolní Lánov	Pec pod Sněžkou
Harrachov	Poniklá
Horní Branná	Rokytnice nad Jizerou
Horní Maršov	Rudník
Jablonec nad Jizerou	Strážné
Jánské Lázně	Svoboda nad Úpou
Jestřabí v Krkonoších	Špindlerův Mlýn
Jilemnice	Víchová nad Jizerou
Kořenov	Vitkovice v krkonoších
Lánov	Vrchlabí
Malá Úpa	Žacléř

Pramen: <http://www.krkonoze.eu> + vlastní zpracování

Geologie

Geologické podloží oblasti Krkonoš je velmi rozmanité. Většina území je starohorního až prvohorního stáří, protože je součástí geologického komplexu tzv. krkonošsko-jizerského krystalinika. Tento komplex je tvořen především krystalinickými břidlicemi (svory, fylity, ortoruly). Do výrazné části tohoto krystalinika proniklo přibližně před tři sta miliony lety žulové těleso, které je dnes známé jako krkonošsko-jizerský pluton, a ovlivnilo určitou část geologického podloží. S existencí tohoto plutonu je spojen další vývoj reliéfu některých částí hor. Jedná se především o morfologicky výrazné tvary Českého hřbetu a Sněžky a krkonošská ložiska nerostných surovin, jako je Harrachov, Svatý Petr, Medvědíň, Obří Důl. Jižní okraj Krkonoš je

tvořen sedimenty mladšího geologického stáří, především usazenými permokarbonskými horninami (podkrkonošský permokarbon). Další horniny, které se podílejí na utváření reliéfu a vegetace Krkonoš, jsou křemence, krystalinické vápence a v malé míře třetihorní čedič. (KRNAP – geologie 2012)

Geomorfologie

Krkonoše mají velmi rozmanitou geodiverzitu, díky níž jsou velmi známé. Z hlediska geomorfologického členění patří Krkonoše do Českého masivu, který se dále dělí na jednotlivé subprovincie – Krkonoše patří do Krkonošsko-jesenické subprovincie. Nižší jednotkou z hlediska členění je Krkonošská oblast, která je rozdělena na Krkonošské hřbety, Krkonošské rozsochy a Vrchlabskou vrchovinu. Celkový geomorfologický ráz krajiny je ovlivněn geologickým podložím, především krkonošsko-jizerským krystalinikem. Geomorfologický vývoj a modelace oblasti jsou patrné až od období třetihor a čtvrtohor. Nalezneme zde dvě rozlehlé náhorní planiny na východní a západní straně Krkonoš. Krkonošské hřbety a vrcholové oblasti jsou spíše plochého rázu. Vyzdvižení pohoří po třetihorním alpínském vrásnění vedlo k mohutné říční erozi, která přispěla k zahlubování vodních toků a rozčlenění oblasti do podoby krkonošských rozsoch a současné členité sítě hlubokých říčních toků. V době čtvrtohor, kdy se střídaly doby ledové a meziledové, došlo k přemodelování výše položených partií na ledovcové sněžníky, kary, trogy a řady ledovcových údolí. Eroze se také velmi výrazně podílela na vzniku charakteristického jehlancovitého tvaru Sněžky. V Krkonoších se dále nacházejí mrazové půdy, tory, skalní hradby, kryoplanační terasy. (KRNAP – geomorfologie 2012)

Půdní poměry

Půdní poměry oblasti Krkonoš jsou ovlivněny především jejich geologickou a geomorfologickou stavbou. Kvalita půd je ovlivněna právě geologickým podložím, které je minerálně velmi chudé a kyselé, dále je ovlivněna chladným a velmi vlhkým klimatem. Díky těmto negativním faktorům je většina půd oblasti Krkonoš kyselá, kyselost půd se zhoršila ke konci 20. století v důsledku imisní kalamity. V níže položených oblastech nalezneme hnědé lesní půdy, naopak ve vyšších partiích nalezneme humusové a rašelinné podzoly. Často se zde také vyskytují kryptopodzoly, jsou to půdy, u kterých se uplatňuje proces hnědnutí, dříve se označovaly jako podzolované hnědé lesní půdy. Na obou náhorních plošinách nalezneme rašelinné půdy, jejich mocnost je v některých místech až tři metry. Toto vyhraněné prostředí umožňuje

existenci unikátních severských ekosystémů. Na nejvyšších vrcholech Krkonoš, nalezneme mrazem tříděné kamenité a velmi mělké alpské půdy. V okolí vodních toků se vyskytují glejové a nivní půdy. (KRNAP – půdní poměry 2012)

Hydrologie

Oblast Krkonoš má hustou říční síť a výrazné přírodní zdroje podpovrchové (pramenné) a povrchové vody. Říční síť oblasti je stromovitého typu a její původ spadá až do období třetihor. V roce 1978 byla na území Krkonoš nařízením vlády vyhlášena Chráněná oblast přirozené akumulace vod (CHOPAV). Krkonoše patří mezi pramenné oblasti v České republice, počátek zde mají významné středoevropské toky. Hraniční Slezský hřbet tvoří přirozené rozvodí mezi Severním a Baltským mořem. Voda ze západní části svahů Krkonoš (především srážková) odtéká povodím Labe do Severního moře a voda stékající z polské strany povodím Odry do Baltského moře. Pro toky z této oblasti je charakteristický jejich prudký spád, střídání úseků s menším a větším sklonem. Na území Krkonoš pramení přes 171 vodních toků, více než 140 na české straně hor. Mezi nejvýznamnější vodní toky z české strany patří Labe, Jizera, Mumlava, Jizerka, Bílé Labe, Malé Labe, Úpa. Z polských toků je to Podgórna, Wrzosówka, Kamienka aj. Vodní toky v oblasti Krkonoš zaujímají celkovou délku přibližně 564, 3 kilometrů. Nejvýznamnější a nejdelší řekou Krkonoš je Labe, které pramení na Labské louce v západních Krkonoších ve výšce 1386,6 m. n. m. Délka toku Labe je 1602 kilometrů, 203 kilometrů řeka teče na území Krkonoš. V blízkosti nejvyšší hory České republiky, Sněžky, se nacházejí dvě ledovcová jezera – Wielki a Mały Staw. Oblast Krkonoš je také velice známá díky vodopádům, které se vyskytují na krkonošských tocích (Labský, Pančavský, Wodospad Kamieńczyka, aj.) (KRNAP – hydrologie 2012)

Klimatické poměry

Krkonošský národní park se nachází v mírném klimatickém pásu. Téměř celá oblast Krkonoš je charakteristická chladným a velice vlhkým podnebím, především vrcholové partie leží v nejchladnější klimatické oblasti CH4, pro kterou je typické krátké, chladné a vlhké léto. Podhůří Krkonoš spadá do klimatu mírně teplé oblasti MT2 (Quitt 1971). Velká proměnlivost oblasti je způsobena především výraznou členitostí terénu (geologické podloží, sklon terénu a vegetační kryt). V oblasti převažuje proudění západního větru, často dochází k tvorbě mlhy. Průměrná roční teplota se pohybuje v rozmezí 0-7 °C, v nejvyšších polohách mezi 0-1 °C. Nejchladnějším měsícem roku je leden, kdy se průměrná teplota pohybuje přibližně od -6 °C do -3 °C, nejteplejším

měsícem je červenec (10-16 °C). Oblast Krkonoš patří k nejdeštivějším místům v České republice. Srážkový úhrn se zde pohybuje v rozmezí 800 – 1600 mm/rok. Sněhová pokrývka leží na svazích Krkonoš v průměru 120 až 160 dní v roce, v extrémních případech až 180 dní. V nejvyšších polohách dosahuje mocnost sněhové pokrývky 150 centimetrů, v některých místech i 300 centimetrů. Pro Krkonoše jsou typické teplotní inverze, které mohou trvat i několik dní.

Fauna

Fauna Krkonoš je ovlivněna především drsnými klimatickými podmínkami a rázem reliéfu v oblasti. Druhová a prostorová rozmanitost živočichů je dále ovlivněna uspořádáním krajiny do čtyř vegetačních stupňů. Tyto vegetační stupně mají pestré mozaiku vegetačního krytu s výrazným přesahem nad alpskou hranici lesa. I díky tomu je fauna na území Krkonoš relativně bohatá, je zde patrný také výskyt endemitů z řad bezobratlých živočichů. Na území Krkonoš, žije přibližně 16 000 druhů živočichů, ovšem jejich inventura není ještě dokončena. Největší zastoupení mají bezobratlí, kterých zde žije více než 15 000 druhů (například 1300 druhů brouků, 428 druhů pavouků). Počet druhů obratlovců, žijících v Krkonoších, je výrazně nižší (přibližně 400 druhů). V oblasti Krkonoš, bylo dosud zaznamenáno 76 druhů savců, sedm druhů již patří mezi vyhynulé (medvěd hnědý, rys ostrovid, vlk) a dvanáct druhů je nepůvodních. Řada živočichů z území Krkonoš patří mezi glaciální relikty, tedy živočichy, jež zde přežili od posledního zalednění (například kulík hnědý, hraboš polní). V nižších polohách je patrný vzorek eurosibiřské fauny z pásma listnatých lesů. S přibývajícím nadmořskou výškou dochází ke změnám přírodního prostředí, ve středních nadmořských výškách se nachází pásmo tajgy, v nejvyšších polohách je patrný výskyt horských druhů. (KRNAP – fauna 2012)

Flóra a vegetace

Krkonoše zaujímají velmi významné místo v kontextu ostatních hercynských pohoří, především tím, že zde na poměrně malé ploše nalezneme neobvykle druhově bohatou floru. Krkonoše jsou jako jediné místo v České republice pokryty čtyřmi typy vegetačních stupňů. (rozdělení je vidět v následující tabulce č. 8).

Tab. 8: Vegetační stupně Krkonošského národního parku

submontánní (400 až 800 m n. m.)	listnaté a smíšené lesy tvořené především bukem lesním, javorem klenem a na polské straně modřínem opadavým, bylinné patro zastoupeno především jarními druhy rostlin jako dymnivka dutá, sasanka hajní
montánní (800 až 1200 m n. m.)	zastoupení především horských smrčín, které jsou dnes ovšem poškozené vlivem průmyslových imisí, v bylinném patře převládají kaprad'orosty a traviny, výskyt druhově velmi bohatých horských luk (zvonek krkonošský, jestřábníky rodu <i>Hieracium</i>)
subalpínský (1200 až 1450 m n. m.)	koncentrace nejceněnějších ekosystémů Krkonoš, jako jsou smilkové louky, klečové porosty a severská rašeliniště, dominuje zde borovice kleč, v bylinném patře má nejvýraznější zastoupení smilka tuhá, třtina chloupkatá, bohatý výskyt endemických a reliktních druhů – ostružník moruška, jestřábníky aj.
alpínský (1450 až 1602 m n. m.)	nejvyšší vrcholky Krkonoš (Sněžka, Studniční a Luční hora, Vysoké Kolo, Kotel) jsou pokryty cennou bylinnou vegetací, mechorosty a lišejníky, jmenovitě rozrazil chudobkovitý, sítina trojklanná a další

Pramen: <http://www.krnep.cz/flora-a-vegetace/>, vlastní zpracování

V rozmanitosti vegetace hraje roli biogeografická poloha Krkonoš jako celku, utváření jejich reliéfu a nadmořská výška zasahující až nad alpínskou hranici lesa (1250-1350 m. n. m.). Je zde patrný výskyt pozůstatků z doby ledové (glaciálních reliktních), jako je lomikámen sněžný, šídlatka jezerní, rašelíník Lindbergův a další. Na území Krkonoš jsou výrazně zastoupeny endemické druhy, které se genetickými pochody začaly vyvíjet ve vysokohorské přírodě. Toto prostředí se utvořilo v době poledové, kdy došlo k izolaci krkonošských hřebenů od středoevropské lesní krajiny. Z endemitů můžeme jmenovat bedrník skalní, zvonek krkonošský a další. Na základě dosavadních poznatků v této oblasti se uvádí, že je na území Krkonoš více jak 1250 taxonů cévnatých rostlin, což je téměř polovina veškeré původní flóry České republiky. Dále zde najdeme několikanásobně vyšší počet druhů rostlin bezcévných (výtrusných), jako jsou lišejníky, mechorosty, houby... Druhově nejpestřejší flórou ze všech vegetačních stupňů oplývají azonální ekosystémy skalnatých jam v závěrech horských údolí. (KRNAP – flóra a vegetace 2012)

2. SWOT ANALÝZA

SWOT analýzu lze chápat jako jednu z možností identifikace interních silných a slabých stránek zkoumané jednotky, v našem případě území ve vztahu k příležitostem a hrozbám, jejichž nositelem je většinou vnější a okolní prostředí. Základním krokem je sestavení seznamu jednotlivých položek – silné a slabé stránky, hrozby a příležitosti – do tabulky. Analýzu členíme na dvě hlavní části, a to vnitřní prostředí, ze kterého vyplývají silné a slabé stránky a vnější prostředí, které zahrnuje příležitosti a hrozby. Všechny činnosti či zdroje, které v území probíhají dobře a bez komplikací, jsou brány jako silné stránky. Mezi slabé stránky jsou řazeny činnosti, kterým se nedaří, a které potřebují určitou změnu. SWOT analýza má spíše výhody, než nevýhody, protože napomáhá odhalit položky, které potřebují změnu a přiblíží hrozby, kterých by bylo vhodné se vyvarovat. Hlavní výhodou je to, že bez ohledu na zjištění, která vzniknou, je pouze na samotných aktérech, zda se rozhodnou učinit změny, (například posilovat silné stránky, minimalizovat slabé stránky, předcházet hrozbám či využít příležitostí). (SWOT analýza 2012)

2.1. SWOT analýza turistického regionu Jizerské hory

Hlavním cílem této analýzy je snaha o přiblížení vymezeného území. Dále pak představení vlastností a činností, z nichž by mělo území Jizerských hor možnost vycházet, (tyto položky jsou zařazeny mezi silné stránky). Následující položky a problémy, kterých by se měl region vyvarovat, kterým by měl preventivně předcházet. V neposlední řadě jsou představeny další potencionální příležitosti rozvoje území z hlediska cestovního ruchu. SWOT analýzou turistického regionu Jizerské hory se zabývala již společnost GaREP (2006, s. 141-151), některé další body byly přidány na základě mých osobních poznatků.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none">• výhodná poloha ve středoevropském kontextu, blízká hranice s Německem a Polskem• z hlediska fyzickogeografických předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu velice výhodná poloha – příhodné klimatické podmínky, ráz reliéfu• reliéf vytváří vhodné podmínky pro provozování běžeckého lyžování,	<ul style="list-style-type: none">• chybí kvalitní silniční napojení do Spolkové republiky Německo přes Hrádek nad Nisou• špatný technický stav a kvalita silniční sítě (především povrch komunikací) a dopravní infrastruktury• sociální problém oblasti Frýdlantska (hospodářská a společenská „izolace“ oblasti) –

<p>cyklistiky (malá převýšení), sjezdového lyžování a turistiky</p> <ul style="list-style-type: none"> • v regionu leží jedna z nejnavštěvovanějších památek v České republice – zámek Frýdlant (zvýšení atraktivnosti regionu) • využívání regionu v zimní i letní sezóně (sjezdové a běžecké lyžování x turistika a cykloturistika) • ideální podmínky pro běžecké lyžování a především kvalitní úprava jednotlivých běžeckých tratí, „tradice v podání Jizerské padesátky“ • kvalitní dopravní dostupnost a poměrně hustá síť veřejných komunikací (frekventované autobusové spojení mezi Jabloncem nad Nisou, Libercem a Bedřichovem) • dostupnost některých významných středisek (Bedřichov, Janov nad Nisou) městskou hromadnou dopravou (autobusy) • spojení regionu s Prahou a ostatními městy na trase pomocí rychlostních silnic R 10 (Praha – Mladá Boleslav – Turnov) a R 35 (Liberec – Turnov – Hradec Králové – Lipník nad Bečvou) • hustá železniční síť v jádrových oblastech regionu (turistická výchozí místa), rarita v podobě ozubnicové železnice Tanvald – Kořenov (zvyšuje atraktivitu regionu) • vysoce nadprůměrná aktivita podnikatelství v pohostinství a ubytování • dvě městské památkové zóny (Frýdlant, Jablonec nad Nisou) a jedna vesnická památková rezervace (Jizerka) • legislativní ochrana velkého množství chráněných území, kvalitní ochrana • hustá síť cykloturistických a 	<p>nedostatek pracovních míst a vysoká míra nezaměstnanosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • zhoršující se stav životního prostředí v důsledku zvyšování počtu návštěvníků – narušování rostlinných a živočišných společenstev • velké množství obcí nemá vystavěnou kanalizace a plynofikaci • nerovnoměrné rozmístění kulturních zařízení a památek • železniční spojení do některých středisek a míst na velice nízké úrovni, chybí národní železniční koridor procházející regionem, pouze jednokolejné tratě • do většiny míst dostačující zajištění veřejné dopravy spíše ve všední dny než o víkendu, výjimkou Bedřichov, kde je doprava o víkendu intenzivnější • nevyužití potenciálu severní části regionu, především Frýdlantska – soustředění pouze na jádrové oblasti • velmi významné turistické zatížení přírodně nejceněnějších lokalit • cyklobusy zaměřené především na centrální části regionu, chyba v nevyužití „periferních“ oblastí • nedostatky sportovní a rekreační infrastruktury, chybí větší rozšíření doprovodné infrastruktury (především zázemí jednotlivých středisek, menší nabídka pro malé děti) • nedostatečné kvalitativní parametry středisek sjezdového lyžování (cena, délka, přepravní kapacita) – ve srovnání se zahraničními středisky • nízká úroveň komunikace mezi podnikatelskou a veřejnou sférou • ubytování „pouze“ v penzionech a chatách, hotelů a nízké zastoupení kempů • nejednotná propagace a představení turistického regionu Jizerské hory
---	---

<p>turistických tras (mezinárodní, neregionální, regionální)</p> <ul style="list-style-type: none"> • rostoucí síť turistických informačních center, u většiny z nich celoroční provoz • výrazná koncentrace rozmístění rozhleden na území Jizerských hor • velmi kvalitní práce turistických informačních center – propagace, jazyková vybavenost, poskytování informací, tvorba programů ...) • ve srovnání se zahraniční konkurencí stále ještě výhodná cenová hladina (ubytování, vleky, pohostinství) • možnost využití a rozmanitost aktivit pro všechny věkové kategorie obyvatel (bobování-sjezdové lyžování-pěší turistika) 	<ul style="list-style-type: none"> • chybějící instituce či regionální turistické informační centrum zastřešující a koordinující jednotlivé dílčí oblasti cestovního ruchu • nižší úroveň poskytovaných služeb, zejména ve srovnání se zahraničními středisky • „střety“ podnikatelských aktérů s jednotlivými orgány ochrany přírody – stavba objektů na území CHKO Jizerské hory
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • pečlivé využívání nástrojů regionální politiky při podpoře středního a malého podnikání, zvýšená pozornost pro oblast cestovního ruchu • využití cestovního ruchu jako motivace k obnově a záchraně místního přírodního, kulturního a historického dědictví • postupná transformace obytné funkce obcí s nízkou populací na funkci obytně-rekreační a rekreační (chataření, chalupaření, agroturistika, venkovská turistika ...) • využití případného potenciálu návštěvníků ze spádových zahraničních oblastí Saska a Dolního Slezska • pořádání vyššího počtu sportovních a kulturních akcí v regionu, propagace nejúspěšnějších • podpora a uspořádání akcí na motiv tradice regionu (sklářský průmysl, bižuterie) • zlepšení současné situace Frýdlantska, rozmělnění počtu 	<ul style="list-style-type: none"> • přetíženost území v sezónních špičkách • zvýšení počtu návštěvníků v jádrových oblastech, v důsledku nárůstu množství turistů možné ničení nejcennějších přírodních lokalit regionu • nedostatečné využití turistického potenciálu oblasti Frýdlantska • případný odliv návštěvníků z důvodu nedostačující kvality ubytovacích, stravovacích zařízení a doplňkových služeb • nedostatečný objem kapitálu pro další rozvoj cestovního ruchu a zkvalitnění stavu infrastruktury • nedostatek finančních prostředků pro případné vylepšení technického stavu kulturně-historických památek v regionu • pokles významu veřejné dopravy v důsledku nerealizace některých projektů, jako Regiotram Nisa apod. • pokles významu železniční dopravy v důsledku zhoršujícího se technického stavu tratí

<p>návštěvníků z jádrových oblastí právě na Frýdlantsko, rozšíření cyklobusů do této oblasti</p> <ul style="list-style-type: none"> • rekonstrukce a modernizace silniční sítě na území celého regionu (zlepšení dostupnosti z velkých měst, jako je Hradec Králové, Trutnov – propojení s Krkonošemi) vytvoření nových naučných a zážitkových stezek, tvorba nových produktů a programů, ovšem mimo centrální část Jizerských hor • turistické využití kulturně-historických památek, technických zajímavostí (ozubnicová trať, sklářská a textilní tradice) • obnovení a modernizace některých cykloturistických a turistických tras – část tras již zrekonstruována • zájem prodloužit dobu pobytu jednotlivých účastníků pomocí rozšíření vybavenosti regionu • zvyšující se zájem o návštěvu Jizerské magistrály • vytvoření společného regionálního centra, které by zastřešovalo a koordinovalo menší centra • zlepšení komunikace mezi veřejným a soukromým (podnikatelským) sektorem – koordinace podnikání v cestovním ruchu • lepší organizace a návaznost spojů veřejné dopravy – snaha omezit zvyšující se počet příjezdů individuální dopravou • vylepšení tvorby a kvality webových stránek jednotlivých obcí, sdružení a turistických informačních center • rozsáhlejší spolupráce s Polskem a Německem (výměna zkušeností, znalostí a nápadů) • zvýšení investic do zlepšení a modernizace situace v oblastech čistoty a kvality služeb v ubytovacích zařízeních, restauracích, nádražích ... 	<ul style="list-style-type: none"> • případná absence potenciálu návštěvnosti do budoucna při současné orientaci především na klienty z Prahy a Libereckého kraje • velké množství návštěvníků oblasti využívá individuální dopravu – zhoršení stavu životního prostředí • nevyrovnaná propagace a poskytování služeb v regionu může vést ke snížení budoucí návštěvnosti • nevytvoření turistické organizační struktury jako základu rozvoje cestovního ruchu v regionu • špatná úroveň komunikace mezi soukromou a veřejnou sférou aktérů • možný pokles atraktivitu území v důsledku špatného stavu doprovodné infrastruktury (turistické a naučné stezky, lanovky, vleky) • vzrůstající nezaměstnanost v regionu v důsledku úpadku určitých druhů průmyslu (textilní, sklářský apod.) • nedostatečná aktualizace informací poskytovaných turistickými informačními centry (špatný dojem na turistu) • neřešení situace související s dopravou v klidu (nedostatek parkovacích míst, zatížení okolních obcí) • neexistence zastřešující organizace cestovního ruchu, která by koordinovala činnosti jednotlivých menších mikroregionů a spolků • případné problémy podnikatelské sféry v cestovním ruchu – neinformovanost o možném spolufinancování projektů z veřejných zdrojů, nedostatečná propagace a reklama)
---	---

<ul style="list-style-type: none"> • růst počtu lidí zaměstnaných v cestovním ruchu a jejich profesionalizace 	
--	--

2.2. SWOT analýza turistického regionu Krkonoše

Hlavním cílem této analýzy je snaha o přiblížení vymezeného území. Dále pak představení vlastností a činností, z nichž mají Krkonoše možnost do budoucna vycházet. Tyto položky jsou zařazeny mezi silné stránky oblasti. Vymezeny jsou také slabé stránky, jichž by se měl region vyvarovat, kterým by měl preventivně předcházet. SWOT analýzu doplňují potencionální příležitosti rozvoje území z hlediska cestovního ruchu. SWOT analýzou turistického regionu Krkonoše se zabývala společnost GaREP (2003, s. 1-18), některé body doplňuji na základě vlastních poznatků z konkrétní oblasti.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • velice výhodná geografická poloha (kontaktní hranice s Polskem, nedaleko od Spolkové republiky Německo) • atraktivní destinace pro návštěvníky a turisty (domácí i zahraniční – nejnavštěvovanější oblast v České republice) • kvalitní dopravní dostupnost a poměrně hustá síť veřejných komunikací • velmi kvalitní stav veřejné dopravy, mezinárodní spojení v podobě autobusových linek, přímé autobusové spojení krkonošských středisek s Prahou a ostatními velkými městy v České republice • velmi intenzivní autobusové spojení mezi jednotlivými krkonošskými středisky a především mezi největšími městy (Trutnov, Vrchlabí, Jilemnice) • železniční trať č. 032 (Jaroměř – Trutnov) a č. 030 (Jaroměř – Liberec) a dále č. 035, 040, 042, 045 aj. 	<ul style="list-style-type: none"> • oblast není s výjimkou silnice č. I/10 (E65) zpřístupněna žádným evropsky významným dopravním tahem, výrazná vzdálenost od mezinárodních letišť (nejblíže Pardubice – přibližně 71km a Praha – 155 km) • výrazné turistické zatížení především přírodně cenných lokalit a snižování rozlohy do dnes „nedotknutelné přírody“ • nadměrné využívání území pro jednotlivé potřeby cestovního ruchu s velice negativním dopadem na přírodní ekosystémy a krajinu (eroze, sešlapávání povrchu, narušení vegetačního krytu) • nejnavštěvovanější a zároveň nejohroženější lokalitou je nejvyšší hora Krkonoš – Sněžka (1602 m n. m.), dále Lysá hora a pramen řeky Labe • v souvislosti s hospodářskou krizí úpadek některých průmyslových odvětví (těžba surovin, textilní průmysl) • nízká míra součinnosti mezi autobusovou a vlakovou dopravou • nedostatečné autobusové a vlakové spojení do některých středisek (především o víkendu), velmi

<ul style="list-style-type: none"> • výborné předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu z fyzicko-geografického hlediska • velké množství turistických cílů a atraktivit (především přírodního charakteru) • dostatečná kvalitní přírodní i krajinná nabídka na území v zimní i letní sezóně • klimatické podmínky vhodné pro provozování letních i zimních sportů • velmi hustá síť cykloturistických a turistických tras – kvalitní vyznačení i ve vrcholových partiích území, napojení Krkonoš na systém Evropských dálkových cest • příznivá situace na trhu práce (pestrá struktura průmyslových odvětví) • velmi vysoká intenzita podnikání s vazbou na cestovní ruch (především pohostinství a ubytování) • kvalitní propagace území a výrazná kvalita pracovníků jednotlivých informačních center (znalosti o území, tvorby programů, aktivit, jazyková vybavenost ...) • dlouhá historie rozvoje cestovního ruchu na území regionu (počátky již v 19. Století) • městské památkové zóny (Vrchlabí, Trutnov, Jilemnice, Hostinné) a památkové rezervace vesnického typu (Jizerka a Horní Štěpanice) • zvyšování kulturně-historického potenciálu řadou muzeí a galerií • kvalitní stav životního prostředí a vysoký rekreační potenciál krajiny • dostatečná kapacita v lůžkových ubytovacích zařízeních a rozmanitost nabídky individuálního ubytování • výrazná aktivita aktérů cestovního ruchu v oblasti zájmových sdružení (svazek měst a obcí Krkonoše) 	<p>nedostačující přímé spojení s Plzní a Karlovými Vary</p> <ul style="list-style-type: none"> • železniční dopravou nepřístupná dvě nejvýznamnější střediska – Pec pod Sněžkou, Špindlerův Mlýn (trati většinou končí v podhorských městech – závislé na „špatné“ poloze Krkonoš z hlediska železniční dopravy) • nedostačující technický stav drážních zařízení a komunikací (především nízká přepravní rychlost) • neuspokojivý stav silniční infrastruktury, především kvalita silnic (problémem rostoucí intenzita dopravy v souladu se zvyšujícím se počtem návštěvníků) • problémy s dopravní situací v klidu (parkovací místa, nepropojenost parkovišť veřejnou dopravou) • technický stav cykloturistických tras je velmi nedostačující a závady na trasách ohrožují bezpečnost a zdraví návštěvníků • v oblasti nenalezneme žádné kulturně – historické památky či objekty mezinárodního či celorepublikového významu (pouze nižšího významu – problémem velice špatný stav údržby) • v regionu nebyla zatím vyhlášena žádná městská památková rezervace (nejbližší Jičín a Hradec Králové) • částečné problémy jednotlivých turistických informačních center (otevírací doba o víkendech, malá propagace, špatná spolupráce s podnikateli) • neexistence organizačních struktur na regionální a lokální úrovni • nepříliš kvalitní spolupráce mezi jednotlivými aktéry cestovního ruchu (především mezi podnikatelskou a veřejnou sférou) • problémy obcí s využíváním grantových a dotačních finančních příspěvků pro zrealizování jednotlivých projektů v cestovním ruchu • problémy s kvalitou jednotlivých ubytovacích zařízení, kvalita často neodpovídá standardům, cena za ubytování neodpovídá stavu zařízení • problematický stav některých cykloturistických a turistických tras
--	--

	v oblasti a nedostatečná kvalita doplňkových služeb
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> dostavba dálnice (rychlostní komunikace) D 11 vedoucí z Prahy přes Hradec Králové do Trutnova a dále pak do Polska – zlepšení dopravní dostupnosti rekonstrukce a modernizace železniční sítě v regionu, zvýšení konkurenceschopnosti k autobusové dopravě zpřesnění definicí ohledně limitů únosnosti nejceněnějších lokalit v oblasti zlepšení ochrany a prevence proti zvyšujícímu se ničení přírodních společenstev v centrálním území – snaha o rozšíření návštěvnosti i do Krkonošského podhůří postupná transformace obytné funkce obcí s nízkou populací na funkci obytně-rekreační a rekreační (chataření, chalupaření, agroturistika venkovská turistika) zkvalitnění využívání nástrojů regionální politiky na podporu malého a středního podnikání, především v oblasti cestovního ruchu možnost zvýšení sociálních a ekonomických přínosů se zvyšujícím se počtem návštěvníků zvýšení nabídky programů a produktů cestovního ruchu zlepšení celkové kvality služeb a standardů nabízených na území regionu Krkonoše, jejich následné udržení zlepšení kvality stavu některých cykloturistických a turistických tras – odstranění nebezpečných závad, vylepšení a dostavba doprovodné infrastruktury doplnění a vylepšení turistických a cykloturistických tras 	<ul style="list-style-type: none"> dostavba dálnice D 11 představuje hrozbu dalšího zhoršování stavu životního prostředí v důsledku možnosti zvýšení počtu návštěvníků porušování a nerespektování limitů zatížení území díky limitům zatíženosti území a ochraně přírody případné omezení podnikatelských aktivit především v oblasti cestovního ruchu (špatná komunikace mezi podnikateli a zástupci orgánů ochrany přírody) výrazný nedostatek finančních prostředků na údržbu především kulturně-historických památek a objektů nedostatek financí ze strukturálních fondů pro jednotlivé obce na spolufinancování jejich investičních projektů a zájmů nedostatek finančních prostředků na zlepšení stavu a kvality infrastruktury cestovního ruchu nezájem vlastníků o objekty na území regionu Krkonoš, zhoršující se stav těchto objektů, potencionální návštěvníci mohou být díky špatnému stavu objektů odrazeni od návštěvy oblasti podcenění přípravy a profesionalizace pracovníků v cestovním ruchu (špatná provázanost kvalifikačních potřeb a nabídkou vzdělávacích programů) zvyšující se intenzita návštěvnosti především v centrálních přírodně nejceněnějších oblastech zhoršení stavu životního prostředí v centrálních a cenných lokalitách (v důsledku nedostatečného využití atraktivity podhorských oblastí)

<p>v podhorských oblastech</p> <ul style="list-style-type: none"> • případné investice do zázemí a infrastruktury jednotlivých středisek ve smyslu zkvalitnění služeb a snížení dopadů na stav životního prostředí • přizpůsobení cen za služby všem návštěvníkům z různých finančních vrstev (vnímání Krkonoš jako „drahé destinace na poměry České republiky“) • pomoc při rozvoji činností podporujících příjmy na venkově z jejich vlastních surovin a podmínek • organizování většího počtu společenských a kulturních akcí s pozitivním dopadem na návštěvnost regionu – lepší propagace nejnavštěvovanějších a nejúspěšnějších akcí • výraznější spolupráce mezi jednotlivými turistickými informačními centry v oblasti – vzájemná výpomoc, doplňování informací a vylepšení jejich propagace • zřízení regionálního turistického informačního centra, které by zodpovídalo za kvalitu ostatních a organizačně je zastřešovalo • případné dokončení projektu Regiotram Nisa pro zlepšení dostupnosti západní části Krkonoš železniční dopravou (od roku 2007 projekt pozastaven) • zvýšení intenzity spojů veřejné dopravy, oproti používání individuální dopravy, která je méně environmentální • postupné prohlubování a zlepšení stavu komunikace mezi jednotlivými aktéry cestovního ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> • možnost snížení atraktivity území pro budoucí návštěvníky regionu • zhoršení dostupnosti oblasti Krkonoš v důsledku chátrající dopravní infrastruktury • možné potencionální střety a konflikty mezi provozovateli jednotlivých turistických a sportovních zařízení s orgány ochrany přírody • nejednotnost informací poskytovaných od jednotlivých turistických center – každý pracovník má „jinou hodnotu“ informací • nedokončení stavby projektu Regiotram Nisa (nedošlo by ke zlepšení dostupnosti západní části Krkonoš železniční dopravou) • nevýrazná spolupráce mezi autobusovou a železniční dopravou do oblasti vede ke konkurenci a k „plýtvání“ finančními prostředky • zvyšování frekvence individuální dopravy pro návštěvu Krkonoš, související negativní dopady (znečištění, nehody, nedostatek parkovacích míst) • nedosažení konkurenceschopnosti z hlediska lepších a kvalitnějších služeb pro návštěvníky • nedostačující vylepšení kvality vybavenosti a struktury ubytovacích zařízení, negativní vliv na zákazníky • nerealizace projektů ekologicky šetrné železniční dopravy v důsledku špatného stavu tratí
---	--

3. Srovnávací analýza

3.1 Hromadná ubytovací zařízení a ubytovací kapacity

Ubytovací zařízení jsou řazena mezi základní infrastrukturu cestovního ruchu, kam dále patří doprava, ubytovací a stravovací služby. Jádrem samotné infrastruktury cestovního ruchu je tzv. suprastruktura cestovního ruchu (ubytovací, stravovací, dopravní a doplňkové služby).

„Vývoj, druhová struktura a především prostorové rozmístění ubytovacích zařízení významně souvisely a souvisí s dlouhodobou atraktivitou hlavních druhů a forem cestovního ruchu na našem území“ Vystoupil a kol. (2011, s. 78). Přibližně v druhé polovině 19. století byla koncentrace ubytovacích zařízení směřována především do Prahy a velkých kulturně-obchodních středisek a měst. Zhruba na konci dvacátých let 20. století se výstavba ubytovacích zařízení začala soustředit do horských oblastí, především do Krkonoš a Jizerských hor, dále pak do Orlických hor, Jeseníků a Šumavy. Poválečné období neznamenovalo výraznější rozvoj ubytovací základny cestovního ruchu, podle dat od ČSÚ z roku 1960 byl počet lůžek ubytovacích zařízení přibližně 60 tisíc, lokalizovaných ve více jak 900 obcích. Už v této době byla za nejvýznamnější střediska cestovního ruchu považována Praha (asi 5 tisíc lůžek) a Špindlerův Mlýn (2 tisíce lůžek). Od šedesátých let začal v české republice rozvoj „socialistických“ forem a druhů cestovního ruchu. Nejčastější formou cestovního ruchu byly výběrové a podnikové rekreace ROH, rozvíjely se také masové sociální formy cestovního ruchu, spojené s výstavbou kempů, chatových osad, tábořišť. Výsledkem byl poměrně dynamický růst ubytovací základny nižší a střední kvality. Například v roce 1976 u nás bylo evidováno 110 tisíc lůžek v ubytovacích zařízeních volného cestovního ruchu a 162 tisíc lůžek v zařízeních vázaného cestovního ruchu v 950 obcích. Výrazných změn dosáhl rozvoj ubytovací základny cestovního ruchu po roce 1990. Jednalo se především o transformaci podnikových zařízení ROH na běžná, komerční ubytovací zařízení, o výstavbu nových ubytovacích zařízení a výraznou kvalitativní změnu v druhové skladbě ubytovacích zařízení (zvyšování podílu čtyř a pěti hvězdičkových hotelů, buď rekonstrukcí starších zařízení, či výstavbou nových). Výstavba byla směřována především do Prahy a do přírodně atraktivních oblastí, jako jsou Krkonoše, Jizerské hory, Šumava... Z hlediska funkční struktury současné nabídky cestovního ruchu České republiky připadá 45 % lůžkové kapacity na střediska městského a kulturně

poznávacího cestovního ruchu, dále pak 19-20 % na střediska horského cestovního ruchu. (Vystoupil a kol. 2011, s. 78-81)

Tab. 9: Počet, kapacity a výkony v ubytovacích zařízeních v obcích CHKO JH

obec	počet HUZ* (ČSÚ, 2003)	lůžka v HUZ* (ČSÚ, 2003)	počet příjezdů hostů (ČSÚ, 2003)	počet přenocování (ČSÚ, 2003)
Albrechtice v Jizerských horách	30	897	11 297	42 157
Bedřichov	30	1 384	20 566	75 398
Bílý Potok	6	482	761	2 250
Desná	24	1 048	10 586	46 617
Dětfichov	0	0	0	0
Frýdlant	6	379	3 442	8 744
Hejnice	10	262	6 480	18 637
Janov nad Nisou	48	1 727	27 477	101 389
Jiřetín pod Bukovou	3	285	X	X
Josefův Důl	37	1 401	23 820	101 135
Kořenov	58	2 652	37 735	145 267
Lázně Libverda	7	588	12 225	110 567
Lučany nad Nisou	16	1 717	13 405	43 238
Nové Město pod Smrkem	6	100	X	X
Oldřichov v Hájích	1	81	X	X
Raspenava	5	259	2 645	8 610
Smržovka	8	425	2 379	9 908
Tanvald	18	777	7 718	25 295
Zlatá Olešnice	2	73	X	X

Pramen: ČSÚ, 2003 + doplnění dat od Vystoupila a kol. (jejich vlastní šetření)

X – důvěrné údaje, 0 – nezjištěné hodnoty, HUZ – hromadná ubytovací zařízení

Poznámky: V rámci disponibilních statistických informací poskytovaných Českým statistickým úřadem je možné zjistit v současnosti počty a lůžkové kapacity hromadných ubytovacích zařízení (HUZ – ubytovací zařízení s více jak 9 lůžky) v obcích, kde jsou lokalizovány nejméně 4 hromadná ubytovací zařízení. Informace o obcích s 1 až 3 zařízeními ČSÚ z důvodů ochrany individuálních údajů neposkytuje. Z těchto důvodů byla provedena šetření a analýzy jednak v obcích, které uváděly podle ČSÚ přítomnost 1 až 3 HUZ, jednak byla provedena revize údajů ve všech obcích se 4 a více HUZ. Revize údajů byla provedena z podkladů studií a šetření autorského kolektivu, který tyto činnosti prováděl v rámci analytických studií pro některé krajské úřady na jedné straně, na straně druhé pak analýzou více než 30 nejvýznamnějších informačních internetových zdrojů v oblasti cestovního ruchu. Zjištěné údaje se lišily přibližně o 15 %, což však pro potřeby a účely regionálních srovnání nehraje významnější roli. (Vystoupil a kol. (2011, s. 80)

Jak je vidět v přiložené tabulce, nejvýznamnější obcí z pohledu hromadných ubytovacích zařízení v Jizerských horách je Kořenov, ve kterém se nachází 58 HUZ s celkovým počtem 2 652 lůžek. HUZ v obci Kořenov dosahují také nejvyšší návštěvnosti a počtu přenocování. Ve všech vymezených obcích tvoří více než 85 % hostů návštěvníci z České republiky, toto platí také u počtu přenocování. Druhou nejvýznamnější obcí z hlediska HUZ je Janov nad Nisou (48 HUZ) s celkovým počtem

1727 lůžek. V obou případech se jedná o obce v horské oblasti. Velmi významnou obcí jsou také Lázně Libverda, které mají pouze 7 HUZ, ovšem s kapacitou 588 lůžek, dosahují také velmi vysokého počtu přenocování. Nejmenšího významu pro cestovní ruch z pohledu HUZ nabývá obec Dětrichov, o které nejsou data uváděna, dále pak Oldřichov v Hájích a Zlatá Olešnice.

Tab. 10: Počet, kapacity a výkony v ubytovacích zařízeních v obcích KRNP

obec	počet HUZ* (ČSÚ, 2003)	lůžka v HUZ (ČSÚ, 2003)	počet příjezdů hostů (ČSÚ, 2003)	počet přenocování (ČSÚ, 2003)
Benecko	42	1956	24 093	96 577
Černý Důl	30	1147	27 119	120 950
Dolní Dvůr	12	468	8 777	33 731
Dolní Lánov	0	0	0	0
Harrachov	83	4800	91 658	405 583
Horní Branná	5	236	728	3 211
Horní Maršov	22	721	19 720	67 922
Jablonec nad Jizerou	22	721	14 645	47 478
Jánské Lázně	50	3500	47 735	446 012
Jestřabí v Krkonoších	11	422	7 454	30 524
Jilemnice	16	754	5 276	16 699
Kořenov	58	2652	37 735	145 267
Lánov	6	218	5 007	16 428
Malá Úpa	50	1527	30 088	137 150
Mladé Buky	5	150	3 886	15 328
Paseky nad Jizerou	8	295	4 516	14 787
Pec pod Sněžkou	203	7500	125 817	521 174
Poniklá	5	144	935	2 777
Rokytnice nad Jizerou	87	4800	44 107	200 496
Rudník	8	276	7 029	25 276
Strážné	35	1205	18 556	75 686
Svoboda nad Úpou	7	251	3 179	11 242
Špindlerův Mlýn	156	9000	205 588	823 616
Víchová nad Jizerou	4	155	0	0
Vítkovice v Krkonoších	50	1500	31 615	126 618
Vrchlabí	34	1287	21 723	79 427
Žacléř	42	1215	5 035	17 996

Pramen: ČSÚ, 2003 + doplnění dat Vystoupil a kol. (jejich vlastní šetření)

X – důvěrné údaje, 0 – nezjištěné hodnoty, HUZ – hromadná ubytovací zařízení

Poznámky: V rámci disponibilních statistických informací poskytovaných Českým statistickým úřadem je možné zjistit v současnosti počty a lůžkové kapacity hromadných ubytovacích zařízení (HUZ – ubytovací zařízení s více jak 9 lůžky) v obcích, kde jsou lokalizovány nejméně 4 hromadná ubytovací zařízení. Informace o obcích s 1 až 3 zařízeními ČSÚ z důvodů ochrany individuálních údajů neposkytuje. Z těchto důvodů byla provedeny šetření a analýzy jednak v obcích, které uváděly podle ČSÚ přítomnost 1 až 3 HUZ, jednak byla provedena revize údajů ve všech obcích se 4 a více HUZ. Revize údajů byla provedena z podkladů studií a šetření autorského kolektivu, který tyto činnosti prováděl v rámci analytických studií pro některé krajské úřady na jedné straně, na straně druhé pak analýzou více než 30 nejvýznamnějších informačních internetových zdrojů v oblasti cestovního ruchu. Zjištěné údaje

se lišily přibližně o 15 %, což však pro potřeby a účely regionálních srovnání nehraje významnější roli. (Vystoupil a kol. (2011, s. 80))

Z příložené tabulky o počtech, kapacitách a výkonech jednotlivých hromadných ubytovacích zařízení v Krkonošském národním parku je patrné, že se v této oblasti vyskytují lokality, jež jsou z hlediska ubytovacích zařízení řazeny mezi nejvýznamnější. Jedná se především o Špindlerův Mlýn, který je v České republice na 3. místě v počtu lůžek v HUZ (za Prahou a Brnem). Špindlerův mlýn dosahuje hodnoty 9 000 lůžek, ročně zde přenocuje více než 800 tisíc osob. Podle počtu samotných HUZ je nejvýznamnější obcí v KRNAP Pec pod Sněžkou (celkem 203 HUZ s celkovým počtem 7 500 lůžek). Zaujímá tak páté místo v rámci České republiky. Dalším významným střediskem je Rokytnice nad Jizerou, kde se nachází 87 HUZ s celkovou kapacitou 4 800 lůžek, této kapacity dosahuje také obec Harrachov. Rokytnice nad Jizerou i obec Harrachov patří mezi nejvýznamnější česká lyžařská střediska. Významné místo z hlediska výkonů v ubytovacích zařízeních mají Jánské Lázně, kde počet přenocování dosahuje počtu 446 012. Jánské Lázně dosahují vysokého počtu přenocování, přestože mají pouze 50 HUZ, jedná se totiž jak o lyžařské horské středisko, tak především o horské lázeňské středisko. Nejmenšího významu dosahuje obec Dolní Lánov, kde nejsou data o jednotlivých kategoriích, souvisejících s ubytovacími zařízeními a cestovním ruchem, zjišťována. Obec Dolní Lánov je významná spíše z pohledu počtu objektů individuální rekreace a souvisejícím chalupařením.

3.2 Turisticko-rekreační funkce

Podle Vystoupila a kol. (2006, s. 98) je turisticko-rekreační funkce jedním z hlavních ukazatelů prostorové diferenciaci cestovního ruchu. Turisticko-rekreační funkce je považována za ukazatele intenzity aktivit v dané destinaci na regionální úrovni nebo na úrovni obcí. Vlastní hodnota je dána poměrem stálých turistických a rekreačních lůžek k počtu trvale žijících obyvatel. Jednou z velkých výhod tohoto ukazatele je dostupnost dat, jejich následná interpretace ovšem vyžaduje také pozornost na další skutečnosti, např. lůžkovou kapacitu, sezónnost destinace (rozdílnost horských oblastí oproti velkým městům) a formy cestovního ruchu. Do hodnoty funkce území je započítáno také druhé bydlení (včetně objektů neobydlených z důvodu rekreačního využití). Hodnota ukazatele se vypočítá jako součet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) a v objektech individuální rekreace (4 lůžka na 1 OIR), tento součet je poté vydělen počtem trvale žijících obyvatel a nakonec vynásoben stem.

Pro hodnocení turisticko-rekreační funkce obcí bylo použito následujících údajů:

- počet lůžek v HUZ (ČSÚ, 2003)
- počet lůžek v OIR (SLDB 1991, při přepočtu 4 lůžek na 1 OIR)
- počet trvale bydlících obyvatel (SLDB 2001)

Významové diferenční stupně této funkce byly zvoleny takto:

turisticko-rekreační funkce	lůžka v HUZ a v OIR / počet trvale bydlících obyvatel v obci x 100
zcela dominantní	200 a více
velmi významná	101-200
významná	51-100
rozvojová	26-50
malá	25 a méně

Pramen: Vystoupil a kol. (2006, s. 98)

Pro správné stanovení turisticko-rekreační funkce je rozhodující především rozmístění objektů individuální rekreace. Díky tomu zpravidla největší hodnoty vykazují oblasti v horském prostředí, oblasti letní rekreace u vody, zázemí velkoměst. Podle posledních dostupných údajů ze SLDB 1991 bylo v OIR téměř 1,6 milionu rekreačních lůžek, srovnatelně v roce 2004 v hromadných ubytovacích zařízeních téměř 500 tisíc lůžek. Díky těmto hodnotám je významový poměr při hodnocení turisticko-rekreační funkce obcí 3:1. (Vystoupil a kol. 2006, s. 98)

Tab. 11: Turisticko-rekreační funkce v chráněných územích

VCHÚ	Rozloha v km ²	Turisticko-rekreační funkce
KRNAP	550	264,37
Jizerské hory	368	139,25

Pramen: Vystoupil a kol. (2011, s. 56)

Vidíme, že obě oblasti zvolené pro tuto bakalářskou práci a obce na těchto územích, dosahují velmi vysokých hodnot turisticko-rekreační funkce. V celkovém hodnocení všech velkoplošných chráněných území jsou Krkonoše na druhém místě a Jizerské hory na místě šestém (nejvyšší hodnoty mají Orlické hory 394,57). Jedná se tedy o dominantní obce z pohledu turisticko-rekreační funkce.

Tab. 12: Data potřebná pro hodnocení turisticko-rekreační funkce obcí (CHKO JH)

obec	počet HUZ* (ČSÚ, 2003)	lůžka v HUZ (ČSÚ, 2003)	počet OIR* (SLDB 1991)	počet trvale bydlících obyvatel (SLDB 2001)	lůžka v OIR (SLDB 1991)	rozloha obce v ha (SLDB 2001)
Albrechtice v Jizerských horách	30	897	238	329	1008	2454
Bedřichov	30	1 384	223	239	916	2426
Bílý Potok	6	482	83	623	320	1821
Desná	24	1 048	214	3549	1344	1258
Dětfichov	0	0	34	590	400	972
Frýdlant	6	379	90	7514	152	3162
Hejnice	10	262	91	2704	392	3819
Janov nad Nisou	48	1 727	429	1143	1908	1472
Jiřetín pod Bukovou	3	285	18	656	300	330
Josefův Důl	37	1 401	411	990	1716	2201
Kořenov	58	2 652	316	1028	1724	5587
Lázně Libverda	7	588	34	456	136	1323
Lučany nad Nisou	16	1 717	327	1573	1380	1313
Nové Město pod Smrkem	6	100	92	4018	756	2983
Oldřichov v Hájích	1	81	104	454	420	1625
Raspenava	5	259	88	2847	436	4122
Smržovka	8	425	195	3430	1036	1482
Tanvald	18	777	165	7001	1052	1245
Zlatá Olešnice	2	73	89	531	76	1594

Pramen: ČSÚ, 2003, 2001, 1991 + doplnění dat Vystoupil a kol. (jejich vlastní šetření)
 HUZ – hromadná ubytovací zařízení, OIR – objekty individuální rekreace

Vidíme, že obě oblasti zvolené pro tuto bakalářskou práci a obce na těchto územích, dosahují velmi vysokých hodnot turisticko-rekreační funkce. V celkovém hodnocení všech velkoplošných chráněných území jsou Krkonoše na druhém místě a Jizerské hory na místě šestém (nejvyšší hodnoty mají Orlické hory 394,57). Jedná se tedy o dominantní obce z pohledu turisticko-rekreační funkce.

Tab. 13: Data potřebná pro hodnocení turisticko-rekreační funkce obcí (KRNP)

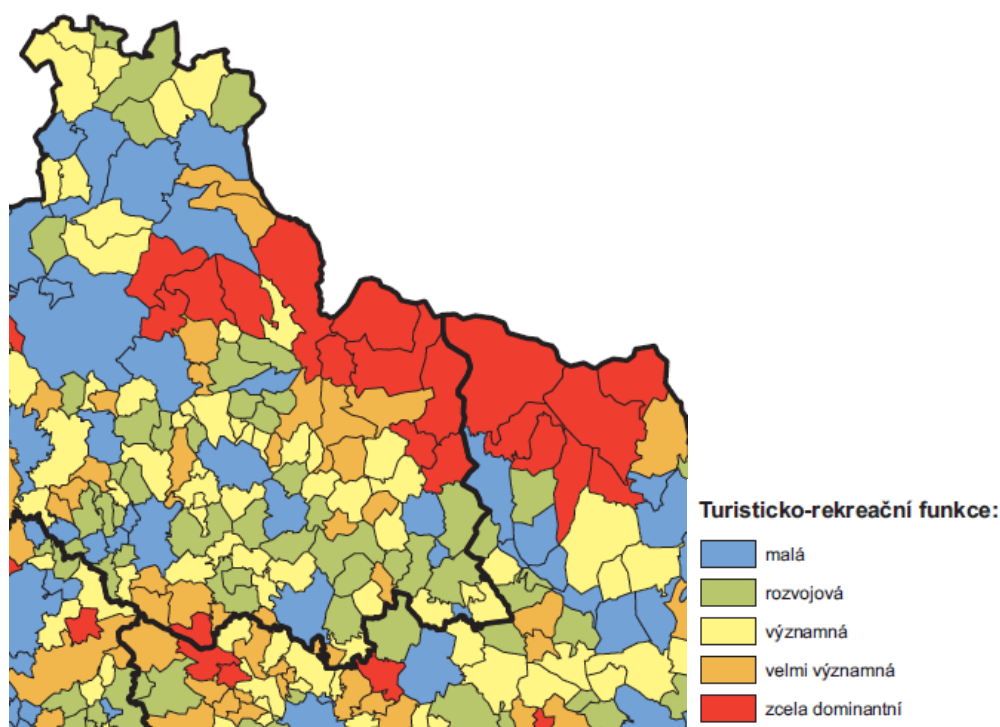
Obec	počet HUZ* (ČSÚ, 2003)	lůžka v HÚZ (ČSÚ, 2003)	počet OIR* (SLDB 1991)	počet trvale bydlících obyvatel (SLDB 2001)	lůžka v OIR (SLDB 1991)	rozloha obce v ha (SLDB 2001)
Benecko	42	1956	2	1141	560	1652
Černý Důl	30	1147	86	759	492	2219
Dolní Dvůr	12	468	57	249	460	1531
Dolní Lánov	0	0	26	668	116	1577
Harrachov	83	4800	48	1757	268	3663
Horní Branná	5	236	18	1770	472	2087
Horní Maršov	22	721	224	1058	900	2847
Jablonec nad Jizerou	22	721	97	1976	1532	2232
Jánské Lázně	50	3500	30	917	128	1373
Jestřabí v Krkonoších	11	422	36	232	740	1030
Jilemnice	16	754	24	5753	220	1386
Kořenov	58	2652	316	1028	1724	5587
Lánov	6	218	46	1498	184	1695
Malá Úpa	50	1527	184	137	736	2665
Mladé Buky	5	150	42	2209	228	2678
Paseky nad Jizerou	8	295	17	256	688	1270
Pec pod Sněžkou	203	7500	346	595	1392	5214
Poniklá	5	144	26	1208	588	1375
Rokytnice nad Jizerou	87	4800	4	3388	2288	3696
Rudník	8	276	111	2187	860	4267
Strážné	35	1205	131	150	544	1767
Svoboda nad Úpou	7	251	14	2259	56	775
Špindlerův Mlýn	156	9000	82	1290	332	7691
Vichová nad Jizerou	4	155	15	935	384	1229
Vitkovice v Krkonoších	50	1500	75	392	648	3197
Vrchlabí	34	1287	121	13171	548	2767
Žacléř	42	1215	96	3633	444	2182

Pramen: ČSÚ, 2003, 2001, 1991 + doplnění dat Vystoupil a kol. (jejich vlastní šetření)

HUZ – hromadná ubytovací zařízení, OIR – objekty individuální rekreace

Špindlerův Mlýn s počtem 9 000 lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních je na třetím místě v rámci České republiky, nachází se zde i nejvyšší počet samotných ubytovacích zařízení v Krkonoších. Největší rozlohy dosahuje obec Špindlerův Mlýn, dále pak Kořenov a Pec pod Sněžkou. Nejvyšší počet obyvatel žije ve městě Vrchlabí (13 171). Nejvyšší hustoty zalidnění dosahuje město Jilemnice, kde se průměrná hustota zalidnění pohybuje okolo 405 obyvatel na km².

Obr. 4: Turisticko-rekreační funkce obcí

Pramen: Atlas cestovního ruchu České republiky (Vystoupil a kol. 2006, s. 99)

3.2.1 Jizerské hory – turisticko-rekreační funkce

Na přiloženém mapovém výřezu je vidět, že turisticko-rekreační funkce obcí v Jizerských horách není tak jednoznačně dominantní, jako u obcí Krkonošského národního parku. Hodnoty turisticko-rekreační funkce obcí v oblasti jsou velmi rozmanité. Nejvyšších hodnot z pohledu turisticko-rekreační funkce dosahují v Jizerských horách obce Kořenov, Albrechtice v Jizerských horách, Janov nad Nisou, Bedřichov a Josefův Důl, u těchto obcí je funkce zcela dominantní. Jedná se především o nejvýznamnější horské oblasti, nacházející se ve vybraném území. Mezi obce s velmi významnou funkcí patří Bílý Potok, Lučany nad Nisou, Zlatá Olešnice, které se nachází v podhůří Jizerských hor, dále pak Lázně Libverda, které jsou využívány k léčebným účelům. Mezi obce Jizerských hor, které mají významnou turisticko-rekreační funkci, patří Desná, Dětrichov, Jiřetín pod Bukovou a Oldřichov v Hájích. Z hlediska rozvojové funkce najdeme na území Jizerských hor dvě obce, jsou jimi Smržovka a Tanvald. Zcela nevýznamnou a malou turisticko-rekreační funkci mají obce, nacházející se na okraji CHKO Jizerské hory (Frýdlant, Raspenava, Hejnice a Nové Město pod Smrkem), jedná se především o obce s nejnižšími počty lůžek v HUZ a OIR.

3.2.2 Krkonoše – turisticko-rekreační funkce

Na území Krkonoš převládá zcela dominantní turisticko-rekreační funkce obcí. Nachází se zde celkem 14 obcí, které jsou podle výpočtů do této kategorie řazeny. Jedná se o nejvýznamnější lyžařská horská střediska v České republice, kterými jsou Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou, Harrachov, Rokytnice nad Jizerou, Jánské lázně, Černý Důl, Vítkovice, Kořenov, Paseky nad Jizerou, Malá Úpa, dále obce Benecko, Jestřabí v Krkonoších, Strážné a Dolní Dvůr, které jsou vyhledávány především za účelem provozování aktivit běžeckého lyžování. Velmi významné turisticko-rekreační funkce dosahují obce Jablonec nad Jizerou, Horní Maršov. Mezi obce s významnou turisticko-rekreační funkcí je řazen Rudník, Poniklá, Víchová nad Jizerou, Dolní Lánov. Rozvojové funkce dosahují obce Žacléř, Lánov a Horní Branná. Nejmenších hodnot z hlediska turisticko-rekreační funkce v KRMAP dosahují obce Svoboda nad Úpou, Mladé Buky, Jilemnice a Vrchlabí, které i přes svoji velkou rozlohu a vysoký počet trvale bydlících obyvatel mají velmi nízký počet lůžek v OIR.

3.3 Turisticko-rekreační zatížení

Podle Vystoupila a kol. (2006, s. 100) je jedním z hlavních problémových témat udržitelného cestovního ruchu otázka turistické, resp. rekreační únosnosti území. Za základní ukazatel pro vyjádření prostorového rozlišení na národní i regionální úrovni je považován ukazatel turisticko-rekreačního zatížení území. Hodnota tohoto ukazatele je dána počtem turistických a rekreačních lůžek (HUZ, OIR), přepočtených na 1 km². Výsledná hodnota také částečně upozorňuje na speciální režim využití určitých území v létě či zimě, kdy dochází ke zvýšené potřebě zásobování, služeb, aj. Stejně jako turisticko-rekreační funkce, je i tento ukazatel závislý na koncentraci především objektů individuální rekreace a hromadných ubytovacích zařízeních. Rozmístění těchto objektů koresponduje s atraktivitou daného území. Nadprůměrné zatížení je charakteristické především pro horské oblasti, oblasti intenzivní chatové rekreace a v oblastech letní rekreace u vody. V souvislosti s těmito údaji, hodnotami, nastává otázka stanovení hranice turisticko-rekreační únosnosti, která je ještě snesitelná v cenných přírodně krajinářských lokalitách. Při interpretaci zjištěných hodnot je nutné si uvědomit, že o stanovení významu turisticko-rekreačního zatížení rozhoduje především lokalizace objektů individuální rekreace (chaty, chalupy, byty neobydlené z důvodu rekreačního využití). Geografické rozložení turisticko-rekreačního zatížení území koreluje s turistickou atraktivitou území. Nadprůměrné zatížení je charakteristické především pro

horské oblasti a oblasti chatové rekreace kolem nejvýznamnějších řek a vodních ploch. Průměrná hodnota turisticko-rekreačního zatížení v České republice se pohybuje okolo 25 lůžek na km².

Významové, resp. diferenční hodnoty turisticko-rekreačního zatížení byly vybrány následovně:

Kategorizace	Počet rekreačních a turistických lůžek na km ²
zcela dominantní	50 a více
velmi významná	35,0-49,9
významná	20,-34,9
rozvojová	10,0-19,9
malá	do 9,9

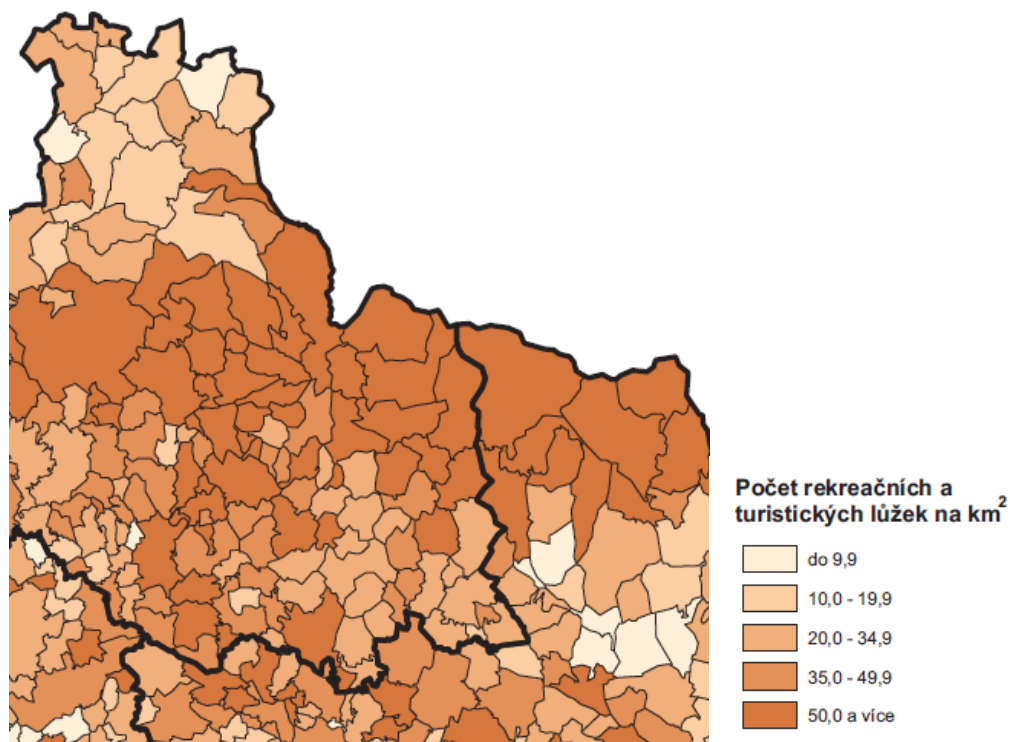
Pramen: Vystoupil a kol. (2006, s. 100)

Tab. 14: Turisticko-rekreační zatížení chráněných území

VCHÚ	Rozloha v km ²	Turisticko-rekreační zatížení území
KRNAP	550	97,13
Jizerské hory	368	68,81

Pramen: Vystoupil a kol. (2011, s. 56)

Obr. 5: Turisticko-rekreační zatížení území

Pramen: Atlas cestovního ruchu České republiky (Vystoupil a kol. 2006, s. 101)

3.3.1 Jizerské hory – turisticko-rekreační zatížení

Pokud bychom chtěli hodnotit hranice určitých limitů turisticko-rekreačního zatížení území na základě uvedených ukazatelů, musíme vždy vzít v úvahu územní stupeň podrobnosti hodnocení a skutečnou lokalizaci ubytovacích zařízení. Například klasické chalupaření představuje jiný způsob zatížení než chatová rekreace, neboť chalupy jsou většinou lokalizovány v normální zástavbě obcí (změna obytné funkce na funkci obytně-rekreační) a ne v exponovaných lokalitách. To je také případ lokalizace chalup v turistickém regionu Jizerské hory. Jako limitní hranice turisticko-rekreačního zatížení území zde budou mít větší význam dopravní dostupnost a propustnost území, doprava v klidu, apod. (GAREP, 2006) V oblasti Jizerských hor je turisticko-rekreační zatížení soustředěno především do obcí ležících spíše na jihu až jihovýchodě území, zároveň se jedná o centrální oblasti a výchozí místa na turistické a cyklistické trasy. V těchto obcích se nacházejí lyžařská střediska a nástupová místa na Jizerskou magistrálu. V Jizerských horách převažují především obce s nejvyšším možným turisticko-rekreačním zatížením (celkem 11 obcí), jsou to hlavně horské obce a lázeňská obec Lázně Libverda. Z horských obcí se jedná o Kořenov, Desnou, Albrechtice v Jizerských horách, Bedřichov, Janov nad Nisou, Josefův Důl, Lučany nad Nisou,

Jiřetín pod Bukovou, Smržovku, Tanvald. Všechny tyto obce dosahují počtu 50 a více rekreačních a turistických lůžek na km², a proto se jedná o obce zcela dominantní. Mezi obce s velmi významnou kategorizací zatížení patří v Jizerských horách Bílý Potok a Zlatá Olešnice, které najdeme v podhůří, dále pak Děčichov, který má na svoji rozlohu velmi výrazný počet lůžek v objektech individuální rekreace. Tyto obce dosahují hodnot 35-49,9 lůžek na km². Obce s nižším turisticko-rekreačním zatížením najdeme především na severu vymezené oblasti, jedná se o obce s významnou a rozvojovou funkcí. Do této kategorie je řazen například Oldřichov v Hájích, jehož okolí patří mezi nejzachovalejší přírodní lokality v Jizerských horách. Dále obec Nové Město pod Smrkem, jenž svými ubytovacími kapacitami částečně napomáhá obci Lázně Libverda. Nové Město pod Smrkem patří do kategorie 20-34,9 lůžek na km². Nejméně zatíženými obcemi v Jizerských horách jsou Frýdlant, Hejnice a Raspenava, které se nacházejí ve Frýdlantském výběžku. Hodnota zatížení těchto obcí je přibližně mezi 10-19,9 lůžky na km², rozptýlení turistické návštěvnosti do těchto obcí je jednou z možných příležitostí zlepšení stavu centrálních oblastí Jizerských hor, které jsou stále více navštěvovány.

Tab. 15: Data potřebná pro výpočet turisticko-rekreačního zatížení (CHKO JH)

obec	lůžka v HUZ (ČSÚ, 2003)	lůžka v OIR (SLDB 1991)	rozloha obce v km ² (SLDB 2001)	TRZ*
Albrechtice v Jizerských horách	897	1008	24,54	77,62836
Bedřichov	1 384	916	24,26	94,80627
Bílý Potok	482	320	18,21	44,04174
Desná	1 048	1344	12,58	190,1431
Děčichov	0	400	9,72	41,15226
Frýdlant	379	152	31,62	16,79317
Hejnice	262	392	38,19	17,1249
Janov nad Nisou	1 727	1908	14,72	246,9429
Jiřetín pod Bukovou	285	300	3,3	177,2727
Josefův Důl	1 401	1716	22,01	141,6174
Kořenov	2 652	1724	55,87	78,32468
Lázně Libverda	588	136	13,23	54,72411
Lučany nad Nisou	1 717	1380	13,13	235,872
Nové Město pod Smrkem	100	756	29,83	28,69594
Oldřichov v Hájích	81	420	16,25	30,83077
Raspenava	259	436	41,22	16,86075
Smržovka	425	1036	14,82	98,583
Tanvald	777	1052	12,45	146,9076
Zlatá Olešnice	73	684	15,94	47,49059

Pramen: ČSÚ, 2003, 2001, 1991 + doplnění dat Vystoupil a kol. (jejich vlastní šetření) + vlastní výpočty

HUZ – hromadná ubytovací zařízení, OIR – objekty individuální rekreace

TRZ – turisticko-rekreační zatížení

3.3.2 Krkonoše – turisticko-rekreační zatížení

Obce v Krkonoších dosahují velmi vysokého turisticko-rekreačního zatížení, 20 obcí se nachází v kategorii s více než 50 lůžky na km², dále také v kategorizaci zcela dominantních území. Jedná se především o Jánské Lázně, Pec pod Sněžkou, Rokytnici nad Jizerou, Benecko, Harrachov a Špindlerův Mlýn. Na základě prvních poznatků je možné předpokládat, že nejzatíženější bude Špindlerův Mlýn. Díky jeho rozloze ovšem dochází k rozptýlení jednolitých lůžek na celé území, a tím i rozptýlení návštěvníků na větší plochu. Proto není zatížení Špindlerova Mlýnu tak výrazné. Největšího zatížení dosahují Jánské Lázně, což je způsobeno především počtem lůžek v HUZ, která se nacházejí na velmi malé ploše. Najdeme zde také velmi významná území z hlediska poměrně vysokého turisticko-rekreačního zatížení, toho dosahují obce Víchová nad Jizerou a Svoboda nad Úpou, které patří do kategorie s počtem 35-49,9 lůžek na km². V hodnotách mezi 20 34,9 lůžek na km² se nacházejí obce Lánov, Rudník a Horní Branná. Horní Branná je ovšem na hranici kategorie velmi významně zatížených území, její turisticko-rekreační zatížení dosahuje hodnoty 33,9 lůžek na km². Mezi nejméně zatížená území, která jsou řazena mezi rozvojová, patří obec Mladé Buky, která leží v podhůří Krkonoš a má hranici s okresním městem Trutnov. Nejmenších hodnot turisticko-rekreačního zatížení dosahuje obec Dolní Lánov, která nedisponuje žádnými lůžky v HUZ, počet lůžek v OIR je také velmi nízký. Hodnota turisticko-rekreačního zatížení této obce je pouze 7,4 lůžek na km². Obec Dolní Lánov se nachází na hranicích vymezení Krkonošského národního parku. Z celkových hodnot, a ve srovnání s ostatními chráněnými územími České republiky, patří Krkonoše mezi nejzatíženější lokality. Nejvíce zatížené jsou centrální oblasti Krkonoš, převážně obce s lyžařskými středisky, výchozími místy na běžecké tratě a začátky turistických a cyklistických tras.

Tab. 16: Data potřebná pro výpočet turisticko-rekreačního zatížení (KRNAP)

obec	lůžka v HUZ (ČSÚ, 2003)	lůžka v OIR (SLDB 1991)	rozloha obce v km ² . (SLDB 2001)	TRZ*
Benecko	1956	560	16,52	152,3002
Černý Důl	1147	492	22,19	73,8621
Dolní Dvůr	468	460	15,31	60,61398
Dolní Lánov	0	116	15,77	7,355739
Harrachov	4800	268	36,63	138,3565
Horní Branná	236	472	20,87	33,92429
Horní Maršov	721	900	28,47	56,93713
Jablonec nad Jizerou	721	1532	22,32	100,9409
Jánské Lázně	3500	128	13,73	264,2389
Jestřabí v Krkonoších	422	740	10,3	112,8155
Jilemnice	754	220	13,86	70,27417
Kořenov	2652	1724	55,87	78,32468
Lánov	218	184	16,95	23,71681
Malá Úpa	1527	736	26,65	84,91557
Mladé Buky	150	228	26,78	14,11501
Paseky nad Jizerou	295	688	12,7	77,40157
Pec pod Sněžkou	7500	1392	52,14	170,5409
Poniklá	144	588	13,75	53,23636
Rokytnice nad Jizerou	4800	2288	36,96	191,7749
Rudník	276	860	42,67	26,62292
Strážné	1205	544	17,67	98,98132
Svoboda nad Úpou	251	56	7,75	39,6129
Špindlerův Mlýn	9000	332	76,91	121,3366
Víchová nad Jizerou	155	384	12,29	43,85679
Vitkovice v Krkonoších	1500	648	31,97	67,18799
Vrchlabí	1287	548	27,67	66,31731
Žacléř	1215	444	21,82	76,03116

Pramen: ČSÚ, 2003, 2001, 1991 + doplnění dat Vystoupil a kol. (jejich vlastní šetření) + vlastní výpočty

HUZ – hromadná ubytovací zařízení, OIR – objekty individuální rekreace

TRZ – turisticko-rekreační zatížení

4. Shrnutí

V této bakalářské práci byla řešena srovnávací analýza Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory a Krkonošského národního parku. Na základě poznatků, získaných v průběhu zpracovávání bakalářské práce, mohu říci, že obě vybraná území patří mezi nejvýznamnější lokality z hlediska přínosu pro cestovní ruch a jeho rozvoj v České republice. V případě Jizerských hor se jedná pouze o jejich část, území Frýdlantska dosahuje nižšího významu a patří celkově k nejzaostalejším regionům v České republice. Od této skutečnosti se odvíjejí jednotlivé rozvojové činnosti aktérů cestovního ruchu. Turisticko-rekreační funkce obcí i turisticko-rekreační zatížení území dosahuje ve vybraných oblastech velmi vysokých hodnot, významnější postavení mají Krkonoše. Na obou územích velice dobře fungují podnikatelské aktivity v cestovním ruchu, ať se jedná o hromadná ubytovací zařízení, stravování či provoz lyžařských středisek. Nejvýznamnější část všech návštěvníků Krkonoš a Jizerských hor tvoří domácí turisté, kteří mají také největší podíl na přenocování v jednotlivých ubytovacích zařízeních. Velkou snahou, a zároveň výzvou pro střediska, je udržení návštěvníka na delší než pouze jednodenní pobyt. Řešením by mohlo být zlepšení vybavenosti jednotlivých středisek, ať z pohledu základní či doprovodné infrastruktury, nebo vylepšení propagace jednotlivých ubytovacích zařízení. Velice významnou roli v analyzovaných územích hrají objekty individuální rekreace a druhé bydlení, jež se snaží o zachování lidové architektury. V některých případech dochází, především v důsledku demografického stárnutí obyvatel, k udržování komunity (například v obci Vítkovice v Krkonoších). Hlavními vlastníky OIR jsou obyvatelé největších měst České republiky. Domnívám se, že za kontroverzní téma obou analyzovaných oblastí lze považovat „realizaci cestovního ruchu v souladu s limity a zákony, souvisejícími s ochranou území. Jedná se především o přínos kapitálu pro obce, ležící ve vybraných územích, a ubytovací zařízení, infrastrukturu a lyžařská střediska, která potřebují financovat svůj provoz. V případě možné výstavby nového objektu nebo ubytovacího zařízení dochází vždy ke střetům s orgány ochrany přírody. Jedná se především o prozkoumání potenciální stavby a zhodnocení její funkce a přínosu pro vybrané území. Problémem jsou projekty, které jsou zhotovovány především za vidinou zisku. Takovým případem je podle mého názoru Labská bouda.

Nejvýznamnější problémy a jejich řešení

Jedním ze zásadních problémů a případných hrozeb pro oblast CHKO Jizerských hor a KRNAP je vzrůstající návštěvnost, především v jádrových oblastech (okolí lyžařských středisek, výchozí místa cyklistických a turistických tras, nejzajímavější přírodní lokality), a s ní související zvýšení intenzity rekreačních aktivit v oblasti. Možným řešením tohoto problému je rozptýlení návštěvníků i do oblastí, které prozatím nejsou natolik turisticky atraktivní a navštěvované. Jedná se především o území Frýdlantska v Jizerských horách a území v okolí Lánova, Horní Branné a dalších obcí, které se nacházejí v podhůří Krkonoš. Dalším případným řešením by mohla být realizace cyklobusů, které by směřovaly především do těchto periferních oblastí. Potencionálním problémem, především z hlediska rozvoje cestovního ruchu a zvýšení atraktivity, je vzájemná konkurence území zvolených pro tuto bakalářskou práci. Jedná se především o možnosti sportovních aktivit, rekreačních aktivit. Řešením by mohla být kvalitnější provázanost a spolupráce mezi těmito oblastmi, spojení různých aktivit, uspořádání společné sportovní, kulturní či poznávací akce. Na rozvoj cestovního ruchu má negativní vliv stav některých hromadných ubytovacích zařízení. Jejich kvalita často neodpovídá požadovaným standardům návštěvníků, kteří očekávají komfort odpovídající ceně ubytování. Variantou řešení tohoto problému je průběžná rekonstrukce a udržování zařízení, dále pak kontrola stavu jednotlivých lůžek, pokojů a jiných zařízení hned po odjezdu návštěvníka. Domnívám se, že problematika je také nedostatečně vyřešená situace dopravy v klidu v obou vybraných územích. Se vzrůstající intenzitou návštěvnosti se automaticky zvyšuje potřeba parkovacích míst a dalších požadavků turistů. Velmi často můžeme vidět, že jednotlivá auta parkují podél silnic, v některých případech i na okrajích lesů, protože na vyhrazených parkovištích již nejsou volná místa k dispozici. Obě území se tento problém snaží řešit navýšením, již tak velké, intenzity spojů veřejné dopravy, městské hromadné dopravy do jádrových oblastí. Problémem však je, že i přes širokou nabídku spojů návštěvníci preferují individuální dopravu (především z důvodu komfortu). V současnosti je nejintenzivnější síť dopravy mezi krajským městem Liberec a středisky Bedřichov a Janov nad Nisou. Na území Krkonoš je dalším problémem neexistující železniční spojení do nejzatíženějších středisek, kterými jsou Špindlerův Mlýn a Pec pod Sněžkou. Pokud by k realizaci železničních tratí došlo, předpokládám, že by tato skutečnost znamenala

snížení počtu návštěvníků, kteří využívají při cestě do Krkonoš především individuální dopravu.

5. Závěr

Obě hypotézy, stanovené v úvodu bakalářské práce, byly potvrzeny. Vybraná území disponují velmi příznivými přírodními předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Analyzované oblasti patří mezi nejnavštěvovanější a nejzatíženější regiony v rámci České republiky. V analýze jsem se zaměřil na turisticko-rekreační funkci a turisticko-rekreační zatížení jednotlivých obcí. Zájem ze strany turistů je o tyto oblasti vysoký, ovšem turistický ruch by měl být v souladu s krajinnou stabilitou a především s ochranou nejcennějších přírodních lokalit ve vybraných územích. Žádoucí je prevence a eliminace případných negativních vlivů lidského působení. Pro turisty jsou Krkonoše i Jizerské hory velmi atraktivními regiony, ať už z hlediska přírodních lokalit nebo možnosti sportovního a poznávacího vyžití. Je ovšem nutné, aby turisté byli schopni stanovit osobní kritéria, se kterými chtějí oblasti navštívit. Tato kritéria by měla být především v souladu se šetrným využíváním přírodních lokalit.

Zpracování odborné bakalářské práce, zabývající se tématem vývoje turisticko-rekreační funkce a turisticko-rekreačního zatížení vybraných oblastí České republiky, pro mě bylo velice přínosné. Získal jsem velké množství cenných a důležitých informací o regionech, které mám velice rád. I proto mi záleží na jejich zachování. Přál bych si, aby i následující generace měly možnost poznat tato krásná území, alespoň v takové podobě, jako máme dnes my.

6. Seznam odborné literatury

- 1) AOPK ČR – Správa CHKO Jizerské hory, Rozbory Chráněné krajinné oblasti jizerské hory, Plán péče o CHKO Jizerské hory na období 2011 – 2020, 1. vydání, 2011, 358 str.
- 2) BÍNA J. a kol.: Možnosti a metody rajonizace cestovního ruchu ve zvláště chráněných územích. Výzkumná studie, MMR 2001
- 3) BÍNA J. (2002): Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky. Urbanismus a územní rozvoj, ročník V, č. 1/2002, Praha, s. 2-11.
- 4) FLOUSEK, J., HARTMANOVÁ, O., ŠTURSA, J. a Potocki, J. (eds) 2007: Krkonoše. Příroda, historie, život. Nakl. Miloš Uhlíř – Baset, Praha: str. 864.
- 5) PÁCL, P. 1988. *Sociologie životního způsobu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- 6) PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. (2002): *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: MMR, 2002. 488 s.
- 7) QUITT, Evžen. Klimatické oblasti Československa. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1971. 73 s.
- 8) SEIDENGLANDZ, D. Hodnocení vybrané turistické dopravní infrastruktury – příklad zimních středisek. In *VIII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách*. Brno: MU, 2005, s. 289-293.
- 9) Statistický lexikon obcí České republiky : Podle správního rozdělení k 31. prosinci 1992 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 3. březnu 1991. 1992. Praha: Sevt, 1994. 895 s. ISBN 80-7049-096-9
- 10) VÁGNER, J - FIALOVÁ, D. Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, 2004. 286, xxxv s. ISBN 80-86561-15-1 (brož.).
- 11) VYSTOUPIL, J. Základy cestovního ruchu. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 119 s., [20] s. příl. ISBN 80-210-4167-6.
- 12) VYSTOUPIL, J., HOLEŠINSKÁ, A., KUNC, J., MARYÁŠ, J., SEIDENGLANZ, D., ŠAUER, M., TONEV, P., VITURKA, M., FRANĚK, P., TITTELBACHOVÁ, Š., PETŘÍČKOVÁ, L., CHALOUPKA, R., ŽÁČKOVÁ, P., KRATOCHVÍL, P.: *Atlas cestovního ruchu České republiky*. Praha: MMR ČR, 2006. 157 s. ISBN 80-239-7256-1
- 13) VYSTOUPIL, J; ŠAUER, M. et al. *Geografie cestovního ruchu České republiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 315 s. ISBN 978-80-7380-340-7
- 14) VYSTOUPIL, J., HOLEŠINSKÁ, A., KUNC, J., ŠAUER, M. (2007b): Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR. Brno: ESF MU. 98 s. + 8 mapových listů.
- 15) ZAPLETALOVÁ, V. 2007. *Chatařství: architektura lidských snů a možností*. Brno: ERA.

7. Strategické a rozvojové dokumenty

- Aktualizovaný Program rozvoje cestovního ruchu Libereckého kraje na léta 2006-2010. GaREP, 2007.
- Koncepce státní politiky cestovního ruchu ČR na léta 2007-2013. Praha, MMR 2007. s. 22
- Program rozvoje cestovního ruchu turistického regionu Krkonoše, GAREP 2003, s. 117
- Strategie rozvoje cestovního ruchu turistického regionu Jizerské hory. Brno, GaREP 2006. S. 176

8. Webové zdroje

1)Bukovec [online]. [vid. 10. 4. 2012]. Dostupné z <http://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/757-prirodni-rezervace-bukovec.html>

2)Černá Studnice [online]. [vid. 11. 4. 2012]. Dostupné z <http://cerna-studnice.ceskehory.cz/>

3)Hrad a zámek Frýdlant – informace [online]. [vid. 11. 4. 2012]. Dostupné z <http://www.zamek-frydlant.cz/>

4)CHKO JH – fauna [online]. [vid. 10. 2. 2012]. Dostupné z <http://goo.gl/FyJci>

5)CHKO JH – flóra [online]. [vid. 10. 2. 2012]. Dostupné z <http://goo.gl/VDSW1>

6)CHKO JH – hydrologie [online]. [vid. 10. 2. 2012]. Dostupné z <http://goo.gl/dYftz>

7)CHKO JH – geologie [online]. [vid. 10. 2. 2012]. Dostupné z <http://goo.gl/DOip0>

8)CHKO JH – geomorfologie [online]. [vid. 10. 2. 2012]. Dostupné z http://www.cittadella.cz/europarc/index.php?p=geologie_geomorfologie&site=CHKO_jizerske_hory_cz

9)CHKO JH – půdní poměry [online]. [vid. 10. 2. 2012]. Dostupné z <http://goo.gl/034T9>

10)Jizerskohorské bučiny [online]. [vid. 10. 4. 2012]. Dostupné z <http://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/6666-narodni-prirodni-rezervace-jizerskohorske-buciny.html>

11)Jizerská magistrála [online]. [vid. 9. 3. 2012]. Dostupné z <http://www.jizerskaops.cz/jizerska-magistrala/>

12)Klečoviště na Smrku [online]. [vid. 10. 4. 2012]. Dostupné z <http://www.ekovychovalk.cz/filemanager/files/file.php?file=3190>

- 13) Královka [online]. [vid. 11. 4. 2012]. Dostupné z <http://kralovka.ceskehory.cz/>
- 14) Krkonoše – běžecké lyžování [online]. [vid. 9. 3. 2012]. Dostupné z http://www.hory-krkonose.cz/lyzovani/bezecke_trate/
- 15) Krkonoše – cyklotrasy [online]. [vid. 9. 3. 2012]. Dostupné z <http://www.hory-krkonose.cz/Vrchlabi/cyklotrasy/cyklo-trasy/katalog-cyklotras-krkonose/>
- 16) Krkonoše – lyžařská střediska [online]. [vid. 9. 3. 2012]. Dostupné z <http://www.lyzarska-strediska.cz/krkonose/>
- 17) Krkonoše – pěší turistika [online]. [vid. 9. 3. 2012]. Dostupné z <http://www.krnap.cz/turismus-v-krnap/>
- 18) Krkonošská magistrála [online]. [vid. 9. 3. 2012]. Dostupné z (<http://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/198-bezecke-lyzovani-krkonoska-lyzarska-magistrala.html>)
- 19) KRNAP – fauna [online]. [vid. 9. 3. 2012]. Dostupné z <http://www.krnap.cz/fauna/>
- 20) KRNAP – flóra a vegetace [online]. [vid. 9. 3. 2012]. Dostupné z <http://www.krnap.cz/flora-a-vegetace/>
- 21) KRNAP – geologie [online]. [vid. 9. 3. 2012]. Dostupné z <http://www.krnap.cz/geologie/>
- 22) KRNAP – geomorfologie [online]. [vid. 9. 3. 2012]. Dostupné z <http://www.krnap.cz/geomorfologie/>
- 23) KRNAP – hydrologie [online]. [vid. 9. 3. 2012]. Dostupné z <http://www.krnap.cz/vodopis/>
- 24) KRNAP – půdní poměry [online]. [vid. 9. 3. 2012]. Dostupné z <http://www.krnap.cz/pudy-krkonos/>
- 25) Labská soutěska [online]. [vid. 9. 4. 2012]. Dostupné z http://krkonose.krnap.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=9770&Itemid=30
- 26) Lom Strážné [online]. [vid. 9. 4. 2012]. Dostupné z http://krkonose.krnap.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=10034&Itemid=30
- 27) Maloplošná chráněná území Krkonoše [online]. [vid. 9. 4. 2012]. Dostupné z <http://www.krnap.cz/maloplosna-zvlaste-chranena-uzemi/>
- 28) Osada Jizerka [online]. [vid. 11. 4. 2012]. Dostupné z <http://jizerka.ceskehory.cz/>
- 29) Singltrek [online]. [vid. 9. 3. 2012]. Dostupné z <http://www.singltrekpodsmrkem.cz/>

30)Rašeliniště Jizerky [online]. [vid. 10. 4. 2012]. Dostupné z <http://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/6667-narodni-prirodni-rezervace-raseliniste-jizerky.html>

31)Rašeliniště Jizery [online]. [vid. 10. 4. 2012]. Dostupné z <http://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/797-narodni-prirodni-rezervace-raseliniste-jizery-velka-jizerska-louka.html>

32)SWOT analýza [online]. [vid. 12. 2. 2012]. Dostupné z <http://strategie.rect.muni.cz/?cs/Hodnoceni-studijnich-oboru/Jak-psat-SWOT-analyzu>

33)Vojenská tvrz Stachelberg [online]. [vid. 9. 4. 2012]. Dostupné z <http://itras.cz/delostrelecka-tvrz-stachelberg/>

34)Žalý [online]. [vid. 9. 4. 2012]. Dostupné z <http://rozhledny.infocesko.cz/content/krkonose-technicke-zajimavosti-rozhlednazy.aspx>